

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТРАНСПОРТУ, МЕНЕДЖМЕНТУ І ЛОГІСТИКИ
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Кириленко О.М.

“ ____ ” _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР»

Тема: «ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
ЯКОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ ВИХОДУ КОМПАНІЇ НА
ЗОВНІШНІЙ РИНОК»

Виконав: Симоненко Станіслав Володимирович

Керівник: д.е.н., професор Наумов Олександр Борисович

Консультанти з розділів:

Нормоконтролери з ЄСКД (ЄСПД): _____

_____ **Серьогін С.С.**

КИЇВ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет транспорту, менеджменту і логістики

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Освітній ступень Бакалавр

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент організацій і адміністрування

(за видами економічної діяльності)»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Кириленко О.М.

“ _____ ” _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломної роботи

Симоненка Станіслава Володимировича

(П.І.Б. випускника)

1. Тема роботи «Запровадження міжнародних стандартів якості будівельних робіт для виходу компанії на зовнішній ринок» затверджена наказом ректора від «19» березня 2021 р. № 450/ст.

2. Термін виконання роботи: з «05» квітня 2020р. по «06» червня 2021р.

3. Вихідні дані роботи: Бухгалтерська звітність ТзОВ «ВП Будпромвиріб»; звіт про фінансові результати ТзОВ «ВП Будпромвиріб»; статут підприємства ТзОВ «ВП Будпромвиріб»; літературні джерела.

4. Зміст пояснювальної записки: розглянути класичні та сучасні підходи щодо управління якістю на підприємствах; дослідити особливості міжнародних та вітчизняної систем стандартів якості; обґрунтувати актуальні проблеми менеджменту якості у будівельному бізнесі; надати загальну характеристику та проаналізувати господарську діяльність підприємства; дослідити фінансово-економічної діяльності ТзОВ «ВП Будпромвиріб»; проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства; запропонувати сучасні міжнародні стандарти якості у діяльність підприємства; обґрунтувати пропозицій щодо впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльності підприємства; надати оцінку ефективності запропонованих заходів.

5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу:

Теоретичний розділ: табл. - 3, рис. – 1.

Аналітично-дослідницький розділ: табл. - 10.

Проектно-рекомендаційний розділ: табл. - 2, рис. – 5.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Етапи виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів	Примітка
1.	Збір необхідної інформації за темою дипломної роботи	05.04.2020-05.06.2020	виконано
2.	Проведення аналізу управління на ТзОВ «ВП Будпромвиріб»	01.09.2020-01.10.2020	виконано
3.	Оформлення списку літературних джерел, використаних під час дослідження	02.10.2020-01.11.2020	виконано
4.	Підготовка та оформлення теоретичного розділу дипломної роботи	02.11.2020-01.12.2020	виконано
5.	Підготовка та оформлення аналітичного розділу дипломної роботи	02.12.2020-15.01.2021	виконано
6.	Розробка заходів щодо запровадження міжнародних стандартів якості для виходу підприємства на зовнішній ринок будівельних робіт	15.01.2021-15.02.2021	виконано
7.	Оформлення рекомендаційного розділу дипломної роботи	16.02.2021-04.04.2021	виконано
8.	Остаточне оформлення дипломної роботи (зміст, вступ, висновки, додатки, тощо)	05.04.2021-04.04.2021	виконано
9.	Підготовка доповіді та презентації ДР	05.04.2021-04.05.2021	виконано
10.	Підписання необхідних документів у встановленому порядку, підготовка до захисту дипломної роботи та попередній захист дипломної роботи на випусковій кафедрі	05.05.2021-05.06.2021	виконано

Студент _____ Симоненко С.В.

Керівник дипломної роботи: _____ О.Б. Наумов

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота присвячена дослідженню міжнародних стандартів якості будівельних робіт для виходу компанії на зовнішній ринок на прикладі будівельного підприємства ТзОВ «ВП Будпромвиріб».

У вступі визначено актуальність та практичну цінність обраної теми дослідження, основну мету та завдання дослідження, зазначено предмет та об'єкт дослідження, вказано наукові методи та структуру дослідження.

Перший розділ присвячено теоретичним аспектам запровадження міжнародних стандартів якості для виходу компанії на зовнішній ринок.

У другому розділі проаналізована загальна характеристика підприємства та показники його господарської та фінансово-економічної діяльності. Проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність ТзОВ «ВП Будпромвиріб».

У проектно-рекомендаційному розділі представлено заходи щодо запровадження міжнародних стандартів якості для виходу ТзОВ «ВП Будпромвиріб» на зовнішній ринок будівельних робіт. Обґрунтовано пропозиції щодо впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльності підприємства та надана оцінка ефективності запропонованих заходів.

Ключові слова: міжнародні стандарти якості, будівельні роботи, зовнішній ринок

АННОТАЦИЯ

Дипломная работа посвящена исследованию международных стандартов качества строительных работ для выхода компании на внешний рынок на примере строительного предприятия ООО «ПП Будпромизделие».

Во введении определены актуальность и практическую ценность темы исследования, основная цель и задачи исследования, отмечено предмет и объект исследования, указано научные методы и структуру исследования.

Первый раздел посвящен теоретическим аспектам внедрения международных стандартов качества для выхода компании на внешний

рынок.

Во втором разделе проанализирована общая характеристика предприятия и показатели его хозяйственной и финансово-экономической деятельности. Проанализированы внешнеэкономической деятельности ООО «ПП Будпромизделие».

В проектно-рекомендательном разделе представлены меры по внедрению международных стандартов качества для выхода ООО «ПП Будпромизделие» на внешний рынок строительных работ. Обосновано предложения по внедрению современных международных стандартов качества в деятельности предприятия и дана оценка эффективности предложенных мероприятий.

***Ключевые слова:** международные стандарты качества, строительные работы, внешний рынок*

ANNOTATION

This thesis is devoted to the study of international quality standards of construction works for the company to enter the foreign market on the example of the construction company LLC "VP Budpromvyrib".

The object of the research, the scientific methods and the structure of the research are indicated.

The first section is devoted to the theoretical aspects of the introduction of international quality standards for the company's entry into the foreign market.

The second section analyzes the general characteristics of the enterprise and indicators of its economic and financial activity. The foreign economic activity of LLC "VP Budpromvyrib" is analyzed. Proposals for the implementation of modern international quality standards in the enterprise and an assessment of the effectiveness of the proposed measures.

***Keywords:** international quality standards, construction work, foreign market.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ДЛЯ ВИХОДУ КОМПАНІЇ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.....	10
1.1. Класичні та сучасні підходи щодо управління якістю на підприємствах.....	10
1.2. Особливості міжнародних та вітчизняної систем стандартів якості.....	20
1.3. Актуальні проблеми менеджменту якості у будівельному бізнесі.....	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЗОВ «ВП БУДПРОМВИРІБ».....	41
2.1. Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності підприємства.....	41
2.2. Дослідження фінансово-економічної діяльності ТзОВ «ВП Будпромвиріб».....	50
2.3. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	57
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ДЛЯ ВИХОДУ ТЗОВ «ВП БУДПРОМВИРІБ» НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ.....	68
3.1. Впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльність підприємства.....	68
3.2. Обґрунтування пропозицій щодо впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльності підприємства.....	74
3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів.....	78
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87

ВСТУП

Ефективне управління якістю, яке забезпечує високий рівень задоволення запитів та очікувань споживачів, є найважливішою передумовою успіху підприємства будь-якого виду діяльності та будь-якої форми власності. У всьому світі якість продукції стала головним важелем економічного розвитку окремих організацій і держав в цілому, досягнення високої якості продукції, що відповідає вимогам споживачів, стало ключовим елементом економічної стратегії та важливим фактором ринкового та фінансового успіху. Проблема якості є найважливішим фактором підвищення рівня життя, економічної, соціальної та екологічної безпеки та головним інструментом конкуренції.

Актуальність цієї теми пов'язана з тим, що управління якістю здійснюється вибірково, без усіх функцій системи управління якістю, в умовах недостатнього врахування впливу на якість основних організаційно-економічних фактори, а також адміністративні, правові важелі. Комплексне вирішення цих питань сприятиме підвищенню якості та конкурентоспроможності продукції підприємств усіх видів діяльності.

Основоположниками досліджень з управління якістю продукції вважаються такі зарубіжні вчені: Е. Демінг, Дж. Джуран, К. Ісікава, Г. Додж, Б. Шухарт, А. Фейгенбаум, Ф. Тейлор.

Серед вітчизняних вчених вагомий внесок у розвиток теорії та практики управління якістю зробив В.П. Адлер, Г.Г. Азгальдов, В.Г. Версан, А.В. Глічев, В. А. Огвоздін, В. М. Мішин, Д. К. Шевченко, Т. Л. Мостенська, Л. В. Дейнеко, В. Б. Чорний, М.І.Шаповал, С.О. Юшин та ін.

У роботах відомих іноземних фахівців, які досліджували різні питання організації та управління якістю в будівництві, значну увагу приділено передовим механізмам тотального управління якістю і конкурентоспроможністю продукції (так звана система TQM). Ця теорія в її сучасному вигляді була сформована визнаним у світі вченим У. Демінгом,

сьогодні вона покладена в основу міжнародних стандартів якості ISO:9000. Відомі американські науковці Р. Чейз, Н. Еквілайн і Р. Якобс у своїх дослідженнях із питань сучасного виробничого та операційного менеджменту звертали увагу на те, що організація й управління якістю протягом усього періоду створення і виробництва складної продукції ведуть до забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності не тільки самої продукції, а й її виробника (будівельної організації чи промислового підприємства). Цей факт сьогодні визнаний у передових країнах і компаніях світу як обов'язкова процедура будівельної та промислової організації, а в Україні він має лише теоретичне обґрунтування, яке ще не отримало належної практичної реалізації в діяльності вітчизняних будівельних і промислових підприємств, серед представників малого та середнього бізнесу.

Узагальнення праць зарубіжних та вітчизняних вчених показало, що є ретельно розглянуті організаційні, методологічні та методологічні питання управління якістю продукції. Існує суттєва відсутність функціональних розробок, які відображали б сучасні економічні та організаційні передумови виробництва якісної продукції на етапі переходу її підприємств на режим інвестиційно-інноваційного розвитку.

Метою роботи є дослідження міжнародних стандартів якості будівельних робіт для виходу компанії на зовнішній ринок на прикладі будівельного підприємства ТЗОВ «ВП Будпромвиріб».

Відповідно до мети дослідження були сформульовані **основні завдання**:

- розглянути класичні та сучасні підходи щодо управління якістю на підприємствах;
- дослідити особливості міжнародних та вітчизняної систем стандартів якості;
- обґрунтувати актуальні проблеми менеджменту якості у будівельному бізнесі;
- надати загальну характеристику та проаналізувати господарську

діяльність підприємства;

- дослідити фінансово-економічної діяльності ТзОВ «ВП Будпромвиріб»;
- проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства;
- запропонувати сучасні міжнародні стандарти якості у діяльність підприємства;
- обґрунтувати пропозицій щодо впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльності підприємства;
- надати оцінку ефективності запропонованих заходів.

Об'єкт дослідження – міжнародні стандарти якості в ТзОВ «ВП Будпромвиріб».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти міжнародних стандартів якості будівельних робіт для виходу компанії на зовнішній ринок.

У роботі використовувалися такі загальнонаукові **методи дослідження** як аналіз і синтез – для деталізації і узагальнення різних аспектів аналізу діяльності підприємства; графічний – для наочного зображення результатів дослідження; розрахунково-аналітичні – для дослідження і обробки фактографічної інформації.

Структура та обсяг дипломної роботи. Структура дипломної роботи зумовлена предметом, метою та завданнями дослідження. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, якими охоплюються дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (55 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи 86 сторінок, у тому числі список використаних джерел – 6 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ДЛЯ ВИХОДУ

КОМПАНІЇ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

1.1. Класичні та сучасні підходи щодо управління якістю на підприємствах

Для виявлення закономірностей та тенденцій у цій галузі на сучасному етапі необхідно переглянути еволюцію зарубіжного та вітчизняного досвіду в рамках теорії та практики систем управління якістю: стадія відмови, контроль якості, стадія управління якістю, стадія управління якістю, стадія якості навколишнього середовища [20, с. 123].

На сучасному етапі далі розроблено концепцію "0 дефектів", яка базується на методі контролю якості, що став основою моделі "шість сигм" (6 σ), що дозволяє отримати низький рівень шлюбу.

Основні етапи еволюційного формування управління якістю у зарубіжній практиці наведені в табл. 1.1. Ця еволюція ілюструє розвиток зарубіжних досягнень у галузі управління якістю [20, с. 123].

Активно застосовується TQM та модель бізнес-досконалості FMEA - аналіз можливих дефектів та їх наслідків для споживачів.

Методи управління якістю розроблено, впроваджено та вдосконалено в США, Японії та країнах Заходу. Європи, що визначило формування в цій області трьох шкіл.

Початок 50-х характеризується системним підходом до управління якістю продукції на вітчизняних підприємствах, системою аналізу небезпеки та критичними контрольними точками (НАССР) [57, с. 123].

Таблиця 1.1.

Розвиток теорії та практики управління якістю зарубіжних країн

ЕТАП	ЗАХІДНА ЄВРОПА	ЯПОНІЯ	США
	Прийоми управління якістю характерні для країн		
1870-ті – 1920-ті рр. XX ст.	Вхідний контроль	-	1. Система Тейлора 2. Вхідний контроль якості
1920-ті – 1950-ті рр. XX ст.	Статистичний контроль	-	1. Контрольні карти Шухарта 2. Статистичний контроль якості 3. Процесний підхід
1950-ті – сер. 1960-х рр. XX ст.	1. Стандарт на системи якості BS- 1979 2. TQM	1. Кільця якості 2. TQC	1. 14 принципів управління якістю Демінга 2. Спіраль якості 3. Цикл PDCA 4. «Нуль дефектів» 5. TQC
сер. 1960-х – 1990-ті рр. XX ст.	1. Гармонізація національних стандартів відповідно до стандартів ISO 9000 2. TQM 3. Системний підхід	1. Використання Методів Тагуччі 2. Система «Канбан» 3. TQM 4. Системний підхід	1. Методи Тагуччі 2. TQM 3. Стандарти ISO 9000 4. Системний підхід ISO 14000
1990-ті рр. XX ст. – наш час	1. Європейські аналоги стандартів ISO 29000 2. Методика EFQM	1. Європейські аналоги стандартів ISO 29000 2. Методика EFQM	1. Європейські аналоги стандартів ISO 29000 2. Методика EFQM

Першою та успішною спробою впровадження системного підходу стала Саратовська система бездефектного виробництва та передачі першої квитанції, другої - "Якість, надійність, ресурс першої продукції", третьої - система бездефектної робота, потім система наукової організації для збільшення ресурсу двигуна.), Інтегрована система управління якістю продукції (CCMS), Інтегрована система ефективності використання ресурсів, Інтегрована система підвищення ефективності виробництва

На додаток до вищезазначених досягнень вітчизняної практики в галузі управління якістю продукції, слід зазначити, що фундаментальні зрушення також у сфері стандартизації. Так, у 1960-х рр. Було видано ДСТУ 1.0 - 68 "Державна система стандартизації", а в 1967 р. В СРСР було затверджено Державний знак якості. Він використовувався лише для продукції високої якості, і право на його використання рекомендувалось підприємствам, підрозділам терміном до 3 років за результатами державної сертифікації якості продукції [57, с. 128].

У 1970 році, з розвитком проблем, пов'язаних зі стандартизацією, виконавчі органи видали постанову "Про підвищення ролі стандартів для підвищення якості продукції". Практичне значення мав довідник «Управління якістю продукції», створений у 1985 р., Який узагальнив теоретичні основи управління досліджуваною категорією.

Подальший розвиток стандартизації був пов'язаний із підвищенням ролі стандартів для оцінки якості продукції та методологічних документів Держстандарту якості промислової продукції за цією групою показників [57, с.131]: технічні, експлуатаційні, технологічні, естетичні, ергономічні, надійність, рівень стандартизації та уніфікації. Наукові розробки вплинули не лише на систему управління якістю продукції, а й на систему управління підприємством (ДСТУ 24525) і були всебічними.

Вітчизняна практика інтегрованого управління якістю є важливою основою для розробки надзвичайно високих стандартів ISO 9000. розвиток науки управління. Широке використання вітчизняних систем управління

якістю було зумовлене умовами командно-адміністративної системи, в рамках якої виробництво товарів було ізольованим від споживача. Дуже низька увага приділялася людському фактору, що призвело до формалізму у роботі [20, с. 123].

Аналіз проблем, пов'язаних з управлінням якістю продукції, дозволяє визначити основні досягнення у цьому напрямку у світовій практиці: інтегровані системи управління якістю продукції (CCS), інтегровані системи управління якістю підприємств та окремих виробників, теоретичне узагальнення економічної сутності категорії якості, розробка системного підходу до управління якістю.

Стандарти КСУЯП та ISO 9000 - це перші дві галузі впровадження системно-інтегрованого підходу до управління якістю продукції, заснованого на стандартизації та принципах загального управління - TQM.

Основними відмінностями у підході до питань якості є:

- чітка законодавча база для всієї роботи;
- гармонізація національних стандартів, правил та процедур сертифікації з новими міжнародними вимогами щодо управління якістю;
- створення національних інфраструктур, які мають право проводити роботи із сертифікації продукції та систем якості [13, с. 129].

З точки зору логіки, поняття "якість" потрібно розуміти не тільки в економічній, але і в управлінській діяльності. Вирішення будь-якої великої проблеми неможливе без ефективного управління.

Управління якістю - це складне і складне завдання, яке вимагає надійних теоретичних та практичних основ. В економічній літературі існує багато точок зору на зміст категорії.

Перша група вчених вважає, що "управління якістю продукції - це сукупність елементів, що виконують функції впливу на групу людей, якість продукції під час її досліджень та проектування, забезпечуючи відповідність цим параметрам на стадії виробництва, підтримання досягнутої якості продукції ... "[4].

Погляди другої групи вчених, яка розглядає управління якістю продукції, резюмував Г. Л. Багієв: «Управління якістю продукції слід розуміти як прояв сутності та обсягу потреб у продукції, встановлення та планування якості, проектування, розробку, оцінку, вибір та реалізацію заходів для забезпечення її виробництва та підтримання необхідного рівня якості продукції» [3, с. 29–34].

Узагальнення положень третьої групи вчених було зроблено А.В. Глічев. Він стверджує, що «управління якістю продукції - це спланований, цілеспрямований процес впливу на фактори та умови» [5, с. 365].

Автор пропонує більш широке визначення: «Управління якістю продукції - це спланований, цілеспрямований процес впливу на фактори та умови, що забезпечують виробництво конкурентоспроможної продукції».

Поняття управління якістю продукції завжди вважається невід'ємним елементом виробничо-господарської діяльності, і позитивний рух у цьому напрямку спостерігається у визначеннях, наведених у словнику Європейської організації якості (ЕОС) та у стандартах ISO 8402: 1994, 9000: 2000, який пропонує два терміни "управління якістю" та "контроль якості" [11, 14]. Аналізуючи всі вищезазначені визначення, необхідно звернути увагу на такі моменти:

По-перше, переклад українською мовою термінів "управління якістю" та "контроль якості" відповідно як "управління якістю" та "управління якістю" є неправильним, оскільки перекладені терміни не є точними і часто сприймаються як однакові.

По-друге, для наведених вище формулювань характерна невизначеність, оскільки вони не повністю розкривають суть та специфіку концепції.

Шукаючи рішення цієї проблеми, ми можемо погодитися з поглядом В.Ю. Огвоздін, який стверджує, що термін "управління якістю" раціонально перекладається на "загальний менеджмент якості" (як у стандартах ISO 8402: 1994), що повністю відображає управління та управління якістю [14]. Для

передачі змісту категорії "контроль якості" його слід перекласти як "управління експлуатаційною якістю", що відповідає визначенню, наведеному в стандарті ISO 8402: 1994, методи та типи оперативного характеру [14].

Будь-який процес управління, зокрема процес управління якістю продукції, ґрунтується на виконанні певних функцій, що визначає зацікавленість у визначенні їх складу. Вчені вивчали це питання, але консенсусу не було досягнуто [10, с. 79].

Функції управління якістю - це організаційні заходи з управління якістю продукції.

У наукових джерелах згадуються функції, які зазвичай реалізуються в управлінні підприємством у процесі укладання контрактів, прийняття рішень, планування, організації, мотивації, контролю, спілкування, оцінки, координації тощо. До них належать такі [3, с. 128]: взаємодія із зовнішнім середовищем; прийняття рішень; розробка політики якості; організація якісної роботи; мотивація персоналу; планування; управління; контроль якості; облік якісної інформації та розробка заходів щодо її вдосконалення; аналіз інформації для розробки рекомендацій та впровадження рішень щодо їх усунення.

Останні шість функцій належать оперативному управлінню якістю і виконуються вищими управлінськими структурами підприємства, а перші чотири - загальному управлінню, що здійснюється повноваженнями керівників середнього та нижчого рівня.

В.М. Мішин виділяє деякі спеціалізовані функції управління [9, с. 63]:

- 1) дослідження ринку та вимоги споживачів до якості, витрат на придбання та споживчих цін;
- 2) визначення ринкового місця компанії та цілей, пов'язаних з товаром;
- 3) прогнозування потреб споживачів, попиту, технічного рівня, якості, витрат на придбання та споживчих цін;
- 4) реклама товарів;

- 5) впровадження нових продуктів;
- 6) оцінка постачальників сировини,
- 7) метрологічне забезпечення;
- 8) контроль якості, експерименти та сертифікація продукції;
- 9) утилізація продукції в процесі її виготовлення;
- 10) стимулювання та активізація вдосконалення та забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції;
- 11) інформація та документація;
- 12) облік та аналіз витрат на поліпшення якості;
- 13) організація, забезпечення та проведення інспекцій, усунення недоліків якості продукції;
- 14) надання зворотного зв'язку споживачам та авторський нагляд за продуктами;
- 15) організаційна організація та сертифікація.

В. К. Федюкін, В. Д. Дурнев, В. Г. Лебедев зосереджуються на таких функціях, як:

- 1) прогнозування, планування та стандартизація якості продукції;
- 2) контроль якості продукції;
- 3) забезпечення якості інформації;
- 4) оперативне управління якістю продукції;
- 5) розробка та прийняття управлінських рішень для поліпшення якості продукції;
- 6) розробка та впровадження цільової науково-технічної програми для поліпшення якості продукції [12, с. 328].

Цікавий підхід до складу функцій спостерігається у В.Ю.Огвоздіна, оскільки його погляд - це узгодженість функцій із загальними функціями управління [10, с. 79]: визначення політики в управлінні якістю; планування якості; організація якісної роботи; навчання, мотивація персоналу; контроль; якісна інформація; розробка заходів щодо підвищення якості; взаємодія із зовнішніми факторами.

Важливим моментом є те, що функція "розробка заходів щодо поліпшення якості продукції", "прийняття рішень керівництвом підприємства" та "здійснення заходів" є детальною складовою функції "організація якості робота" та "планування".

Неправильно виділяти "навчання персоналу" як окреме, оскільки це один із можливих заходів управління якістю та є частиною функцій "розробка заходів якості" та "впровадження заходів", а "якісна інформація" - це не окрема, а складова функції "бухгалтерського обліку".

Облік і контроль здійснюються одночасно, близькі за своїми цілями і стосуються як якості продукції, так і якості процесу. Незважаючи на наявність різних точок зору на склад функцій, для процесу управління не існує важливої функції - "аналіз ринку та постановка цілей", тобто сукупність вимог замовника, сегментація ринку та вибір індивідуальних груп показників якості.

Практика іноземних компаній показує, що найчастіше продукція навіть найвищого технічного рівня та якості є неконкурентоспроможною, оскільки вони вважають, що ідея нових продуктів повинна виникати не в конструкторському бюро чи науково-дослідному закладі, а в відділі маркетингу, який повинен розробити як вимоги до якості продукції та методів її реалізації. Це особливо важливо для споживчих товарів (хлібобулочні вироби - соціальний продукт). Без вивчення ринку неможливо визначити «ринкову новизну» продукції, і це не менш важливо, ніж створення продукту високого технічного рівня та якості. "Новинка ринку" означає здатність товару задовольняти кількість споживачів, залучати нових споживачів, потреба яких цей товар може задовольнити.

В основі комплексного вивчення ринку лежить систематичний аналіз, який дозволяє виявити основні фактори, їх взаємозв'язок і на цій основі - ступінь їх впливу на об'єкт дослідження. Дуже важливо дати прогноз перед виходом на ринок з товаром. Об'єктами дослідження є місткість ринку, попит, умови конкуренції, методи продажу, сегментація ринку. Потрібні

дослідження, щоб спочатку визначити ринкову потребу в цьому продукті.

Дуже важливо визначити місткість ринку (обсяг реалізованої продукції за рік), щоб знати кількість продукту, необхідного для ринку, а отже, встановити оптимальний обсяг його випуску. Вивчаючи місткість ринку, необхідно враховувати рівень задоволення попиту на товари за рахунок імпорту, а також його експорт. Якщо вивчення цих факторів вказує на доцільність роботи на цьому ринку, наступним кроком буде встановлення показників якості продукції. Детальне вивчення вашого конкурента необхідно для того, щоб, знаючи його слабкі сторони, використовувати їх при виборі конкурентної стратегії, а знаючи її сильні сторони - навчитися використовувати їх на практиці.

Таким чином, всебічне вивчення ринку дозволяє розробити ефективну програму якості продукції, а система управління якістю повинна бути спрямована на вирішення проблем споживача, а не виробника товару.

Система якості товару повинна бути гнучкою, з швидкою реакцією на мінливі запити споживачів та попит на товар. Його необхідність вже безпосередньо пов'язана з управлінням якістю продукції.

У той же час є фундаментальна особливість управління якістю продукції з точки зору маркетингу [7, с.64]:

- формування якості повинно базуватися на її впливі на перший придбання та необхідність забезпечити постійну схильність споживача до продукції цього підприємства; який, перш за все, купує "очі", тому виробник повинен звертати особливу увагу на естетичні фактори якості (колір, упаковка, дизайн). перспектива. Тому неможливо створити конкурентоспроможний товар, не знаючи умов конкуренції на ринку та його конкурентів. Ось чому функції управління якістю продукції, які не засновані на дослідженні ринку, неефективні, не дозволяють виробляти конкурентоспроможну продукцію.

- 1) аналіз ринку та постановка цілей;
- 2) прогнозування управління якістю;

- 3) якісне планування;
- 4) організація процесу забезпечення якості;
- 5) координація якісної роботи; 6) регулювання виконання процесу;
- 7) стимулювання та мотивація працівників;
- 8) облік, контроль, аналіз.

Ця функція спрямована на комплексну дію на всі елементи та фактори, що впливають на якість продукції. Це дозволить підтримувати тісний зв'язок між потребами споживачів у якості продукції та господарсько-виробничою діяльністю підприємства за рахунок організаційних, економічних, правових та інших методів управління якістю продукції.

Аналізуючи концепцію "управління якістю продукції", вчені стверджують, що цей процес відображає взаємозв'язок усіх елементів, стадій, факторів та умов, що забезпечують управління якістю продукції. В результаті пропонується наше власне тлумачення терміна "управління якістю продукції", а перелік функцій процесу управління якістю продукції доповнюється функцією "аналіз ринку та встановлення цілей".

Сьогодні аналіз та дослідження ключових аспектів ринку й напрямок розвитку сучасного управління якістю продукції на підприємствах має важливе функціональне значення, яке можливе завдяки розробці, впровадженню та побудові сучасних ефективних систем управління якістю продукції.

1.2. Особливості міжнародних та вітчизняної систем стандартів якості

Відповідно до норм, прийнятих у більшості промислово розвинутих країн - Європейського Співтовариства, США, Канади тощо - підприємство-постачальник продукції має докладати зусиль для встановлення довірчих відносин між ним та споживачем, зокрема шляхом вдосконалення якості своєї продукції. Цей підхід був покладений в основу прийнятого Європейським Співтовариством документу - Глобальної концепції

законодавчого забезпечення якості товарів та послуг на європейському ринку, яка базується переважно на трьох пунктах: система управління якістю виробника; випробування продукції через випробувальні лабораторії;

На додаток до сертифікації продукції (тестування зразків на завершальній стадії розробки продукції), загальносвітова концепція ЄС вимагає використання систем управління якістю для забезпечення стабільності якості виготовленої продукції. Система управління якістю (СУЯ) - це система, що забезпечує ефективну роботу підприємства, в тому числі в галузі управління якістю продукції. Вимоги, викладені у міжнародних стандартах серії ISO 9000, вважаються найефективнішими у створенні СМК.

В основному стандарти ISO 9000 застосовуються у наступних чотирьох ситуаціях:

- як методичний матеріал для побудови системи якості на підприємстві; використання стандартів ISO 9000 підвищить конкурентоспроможність організації, економічну ефективність її діяльності,

- як доказ якості при укладанні контракту між постачальником та споживачем; у цьому випадку споживач може зробити в договорі застереження, що певні процеси у постачальника та певні елементи системи якості, що впливають на якість продукції, що пропонується до постачання, відповідають стандартам ISO 9000; постачальник; у цьому випадку споживач оцінює відповідність системи, побудованої постачальником, певному стандарту сімейства ISO 9000; постачальник може отримати офіційне визнання відповідності певному стандарту,

- при реєстрації або сертифікації системи якості зареєстрованим органом із сертифікації; водночас постачальник зобов'язується підтримувати відповідність системи якості стандартам ISO 9000 для всіх споживачів; ця ситуація відповідає модулю Н Глобальної концепції ЄС; як правило, для споживача це достатній доказ здатності постачальника до якості, і оцінка системи якості споживачем більше не проводиться.

В даний час сімейство ISO 9000 включає: всі міжнародні стандарти з номерами ISO 9000 - 9004; всі міжнародні стандарти з номерами ISO 10001-10020; стандарт ISO 8402.

Стандарт ISO 9000 — це комплекс вимог для забезпечення управління якістю продукції і послуг. Він включає базові принципи побудови роботи компанії, тобто має відношення не до роботи окремих підрозділів, що відповідають за контроль якості, а до компанії в цілому. ISO 9000 об'єднує декілька документів: стандарти, за якими проводиться сертифікація, і керівництво з їх упровадження (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Основні елементи сімейства стандартів ISO 9000

Найменування	Опис
ISO 9001	Модель управління якістю в конструюванні/розробці, виробництві, установці і обслуговуванні
ISO 9002	Модель управління якістю у виробництві, обслуговуванні і установці
ISO 9003	Модель управління якістю в остаточному прийманні і тестуванні
ISO 9000-1	Керівництво з вибору і застосування (систем забезпечення якості)
ISO 9004-2	Управління якістю і елементи системи контролю якості (керівництво)

Визначальною перевагою стандартів ISO є те, що вони узагальнюють найбільш раціональні вимоги до системи якості та встановлюють єдині правила, що регулюють відносини між виробниками та споживачами продукції з позицій її якості та стабільності в ринкових відносинах. Метою створення стандартів серії ISO 9000 була розробка вимог до діяльності організації, впровадження яких свідчило б про здатність виробляти продукцію в суворій відповідності до вимог замовника. Стандарти містять ряд вимог, які організація реалізує найбільш прийнятним чином у своїй діяльності. Таким чином, система якості будується індивідуально для

конкретної організації відповідно до її цілей та завдань, специфіки зовнішнього середовища та внутрішніх особливостей діяльності [14].

Наявність міжнародного сертифікату на систему якості виробничого підприємства істотно сприяє успіху в пошуку покупців продукції і партнерів, особливо в індустріальних країнах. За оцінками західних експертів, найближчим часом на єдиному європейському ринку буде укладено до 95% контрактів лише за наявності у постачальника такого сертифіката. У багатьох країнах його відсутність використовується як митний бар'єр. Без цього документа компаніям все більше не дозволяється брати участь у тендерах. Сертифікація СМК може значно покращити репутацію компанії, збільшити її ринкову вартість (за даними міжнародного реєстру "Det Norske Verites" - в середньому 10%). За даними опитування менеджерів західних компаній із сертифікованою СМК, лише 9% з них вважають, що їхні очікування не виправдалися, решта менеджерів вказують, що вони були задоволені, і навіть перевищили [30].

Впровадження системи управління якістю залучає персонал до заходів з підвищення якості, що дозволяє компанії більш повно та ефективно використовувати здібності, знання, вміння та навички своїх працівників, зменшує витрати компанії на виявлення та корекцію дефекти, а також зовнішні та внутрішні втрати, спричинені дефектами та невідповідностями.

Відповідно до ідеології стандартів серії ISO 9000, у галузі якості існує чотири напрямки діяльності, завдяки яким система якості впливає на процес формування якості продукції та послуг на різних етапах їх життєвого циклу : планування; управління; програмне забезпечення; вдосконалення. Кожна діяльність має свої особливості, і разом вони є чотирма основними функціональними підсистемами системи якості [13].

Планування якості включає заходи щодо встановлення цілей та вимог до якості та застосування елементів системи якості. Планування якості продукції та послуг охоплює ідентифікацію, класифікацію та оцінку якості, встановлення цілей та стандартизацію вимог до якості продукції або процесу.

Планування якості процесу включає підготовку програми якості, розробку пропозицій щодо поліпшення якості, підготовку застосування системи якості, включаючи підготовку типових графіків її впровадження та застосування.

Управління якістю включає методи та оперативні дії, що використовуються для виконання вимог до якості. Процедури управління якістю включають контроль якості, розробку та впровадження заходів щодо коригування процесів. Основна мета управління якістю в організації - виявити будь-які відхилення від встановлених вимог до якості продукції та послуг, застосовувати рішення для подальшого використання продукції з відхиленнями або дефектами, запобігати повторним відхиленням або дефектам шляхом своєчасної розробки та впровадження коригувальних заходів. Забезпечення якості включає всі заплановані та систематично виконувані заходи в рамках системи якості, необхідні для встановлення та підтвердження достатньої впевненості у тому, що товар, процес чи послуга відповідає встановленим вимогам до якості.

Розрізняють внутрішнє забезпечення якості (діяльність щодо створення впевненості у вимогах до якості продукції або послуг в управлінні організацією) та зовнішнє забезпечення якості (діяльність щодо створення такої довіри до споживача чи інших осіб, таких як експерти- аудитор системи якості, процедури забезпечення якості включають внутрішні перевірки системи якості та інші запобіжні заходи, передбачені стандартами серії ISO 9000 або розроблені за ініціативою самої організації на основі специфіки продукції та виробничих процесів. .

Підвищення якості включає всі заходи, вжиті в організації для підвищення ефективності та результативності діяльності та процесів з метою отримання прибутку та вигоди для споживачів [5].

Важливим моментом у доведенні здатності постачальника до якості є Системи якості документації.

Важливим моментом в доведенні постачальником здібності до якості є документація системи якості. Стандарти ISO 9000 розглядають ряд типів

документів, які повинні бути розроблені підприємством-постачальником і використовуватися в системі доказу здібності до якості (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3.

Документація системи якості

Охоплює	Розподіл	Документи СЗК	Опис
Все підприємство	У відкритій частині – всі працівники підприємства і можливі клієнти.	Політика якості підприємства	Довгострокові, середньострокові і короткострокові плани з виконання політики якості. Містить маркетингове ноу-хау фірми
Все підприємство	Внутрішній: Керівництво підприємства, начальники підрозділів; Зовнішній: За абсолютної необхідності	Керівництво (довідник) з якості	Принципи забезпечення якості, оргструктура і порядок роботи, що охоплюють підприємство, взаємозв'язки, обов'язки, компетенції. Містить організаційне ноу-хау підприємства, вказівки на методологічні і робочі інструкції.
Підрозділи, відділи	Винятково внутрішній за відділами	Методологічні інструкції СЗК	Докладний опис часткових областей СЗК. Містить організаційне і технічне ноу-хау підприємства
Окремі види діяльності	Винятково за робочими місцями	Робочі інструкції СЗК	Докладний опис технології забезпечення якості на робочих місцях.
		Типові специфікації Специфікації постачальників	Передається виконавцю замовлення. Містить технічне ноу-хау підприємства

На рис. 1.1. показана структура стандарту: після трьох ввідних розділів йде четвертий, в якому описується власне система якості. Цей розділ

складається з 20 елементів, кожний з яких розділений на детальніші підпункти: елемент 4.1 відноситься до питань відповідальності керівництва; елемент 4.2 - до питань ідентифікації системи якості і її змісту; елементи 4.3 - 4.20 містять опис технічної сторони стандарту [16].

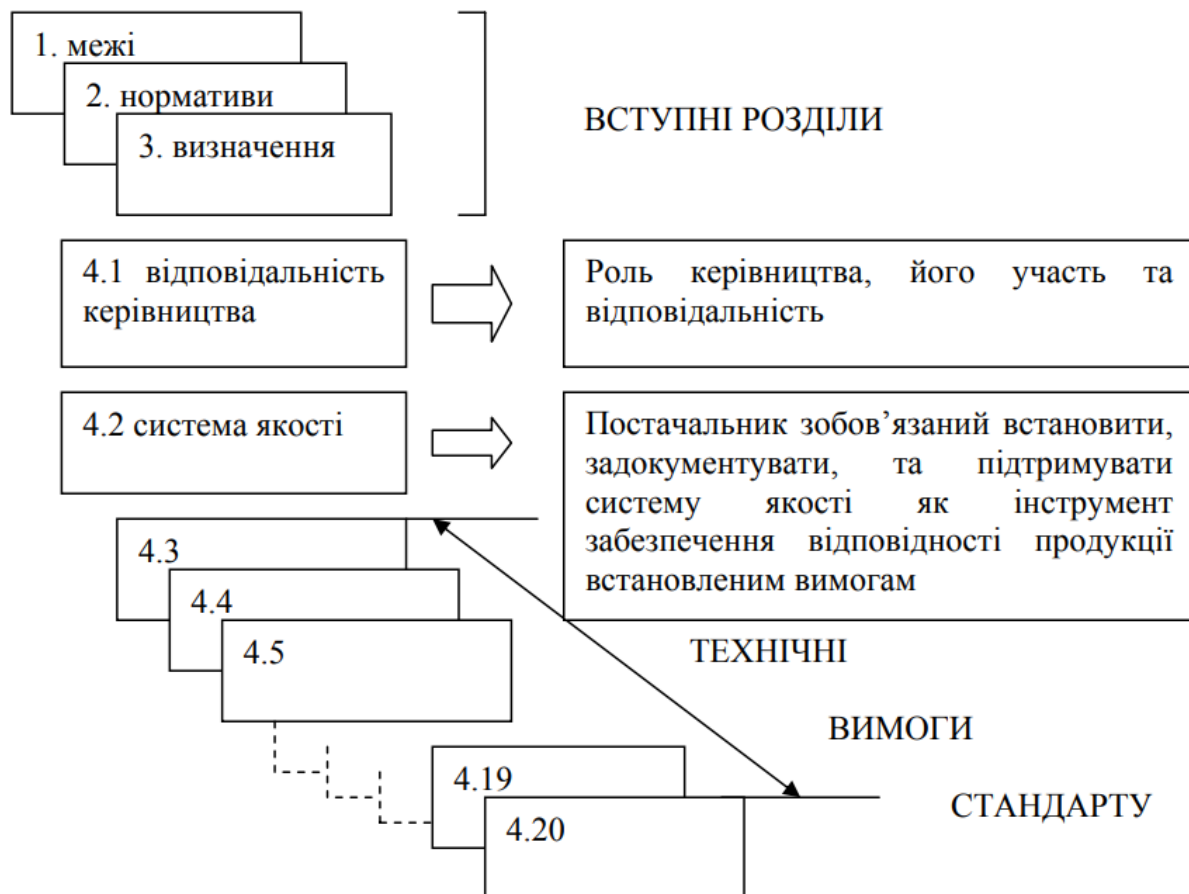

Рис. 1.1. Структура стандарту ISO 9001

Модель якості ISO 9001 застосовується до всіх видів діяльності підприємства, починаючи від проектування, закінчуючи виробництвом, доставкою продукції та сервісним обслуговуванням. Однак важливо зазначити, що він не містить жодних конкретних рекомендацій щодо сегментації ринку, очікувань споживачів та іншої маркетингової діяльності.

Компанії, що працюють на ринках з високою конкуренцією (програмне забезпечення та комп'ютери, харчова промисловість, фармацевтика), а також

ті, хто відчуває потребу у залученні значних іноземних інвестицій або ті, що торгують на міжнародних ринках.

Залежно від того, які цілі переслідує сертифікат, ви можете отримати сертифікат у різних організаціях. Отже, якщо компанії потрібно представити свій сертифікат західним партнерам, їй потрібна думка авторитетного західного органу з сертифікації. Наприклад, в Європейському Союзі є декларації, що імпортер вважається надійним постачальником, лише якщо він має сертифікат відповідності вимогам СМК ISO 9001. Якщо компанія має намір працювати тільки з російськими партнерами, ви можете обмежити виданий сертифікат вітчизняним органом з сертифікації.

Відомі західні сертифікаційні органи: Bureau Veritas Quality International (Великобританія) (www.bvqi.ru); Група BSI (British Standard Institute) (Великобританія) (www.bsi-global.com); Lloyd's Register Quality Assurance Ltd (Великобританія) (www.lrqa.com); TUV CERT (Німеччина) (www.tuev-cert.de); Det Norske Veritas (Норвегія) (www.dnv.ru); Societe Generale de Surveillance (Швейцарія) (www.sgs.com); КЕМА (Нідерланди) (www.kema.nl).

Для побудови системи управління якістю відповідно до стандартів ISO 9001 компанія повинна створити такі елементи СМЯ:

- документ, в якому необхідно сформулювати цілі та завдання СУЯ, а також принципи їх досягнення ("політика якості"),
- відповідність системі "Політика якості" взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих процесів,
 - норми, що описують та регулюють бізнес-процеси;
 - ефективний механізм реалізації вимог нормативної бази;
 - навчений персонал організації.

При формуванні всіх цих елементів необхідно враховувати основні принципи управління якістю, а саме: орієнтація на споживача; керівництво керівником; залучення працівників; процесний підхід; системний підхід до

управління; постійне покращення; прийняття рішень на основі фактів; взаємовигідні відносини з постачальниками [16].

Процес побудови SMK складається з семи етапів, які включають:

1. Рішення керівництва щодо початку проекту.
2. Навчання персоналу.
3. Формування програми впровадження СМЯ.
4. Опис та оптимізація бізнес-процесів.
5. Розробка нормативної документації СМЯ.
6. Тестування СМЯ та внутрішній аудит.
7. Отримання сертифікату.

Для того, щоб засвідчити SMK, ви повинні подати заяву до органу з сертифікації, перелік яких наведено вище. По-перше, до органу з сертифікації слід подати низку документів: заявку на сертифікацію; усі документи SMK ("Політика якості", "Керівництво з якості"; схема організаційної структури компанії, задокументовані процедури та інші розроблені документи SMK); перелік основних споживачів та постачальників підприємства.

Фахівці органу з сертифікації проводять експертизу поданих документів протягом місяця. Експертиза може включати візит представників органу з сертифікації на підприємство для перевірки діючої системи якості. За результатами перевірки складається протокол, в якому фіксуються всі розбіжності між SMK та вимогами ISO 9001.

Зазвичай результати першого етапу перевірки виявляють більше ста невідповідностей. Зазвичай ці операції займають 1-4 місяці.

Після цього фактична сертифікація. У разі усунення всіх суттєвих розбіжностей компанії видається сертифікат (він видається близько місяця). Повторні (наглядові) аудити СУЯ проводяться органом із сертифікації через рівні проміжки часу. Вони підтверджують, що компанія не тільки впровадила систему управління якістю, але постійно вдосконалює її. Вартість такого аудиту становить приблизно третину вартості первинної сертифікації [9].

Надалі наявність сертифікації ISO дозволяє компанії:

- вдосконалити організаційну структуру управління та підвищити його ефективність; якість продукції або послуг;
- збільшення продажів;
- зменшити непродуктивні витрати (втрати під час виробництва, дефіцит, скарги);
- продавати продукцію за світовими цінами,
- покращувати імідж компанії в очах іноземних та російських партнерів, інвесторів;
- перемогти у змаганні;
- надасть можливість отримати пільгові позики;
- формувати громадську думку про стабільну та міцну позицію підприємства на ринку;
- отримати державне, муніципальне чи міське замовлення на виробництво робіт та послуг.

Керівництво ISO/IEC 2:2004 (Стандартизація та супутні заходи. Спільний словник) визначає стандартизацію як діяльність, спрямовану на досягнення оптимального ступеня упорядкування в певній галузі шляхом встановлення положень щодо загального використання та повторного використання стосовно реальних або потенційних завдань. Національні стандарти України застосовуються добровільно. У той же час національні стандарти є обов'язковими для суб'єктів господарювання у таких випадках:

- коли їх обов'язковість встановлена законодавчими актами;
- якщо в угоді (контракті) між сторонами угоди (контракту)) щодо розробки, виробництва або постачання продукції є посилення на певні стандарти,
- якщо суб'єкт господарювання (виробник або постачальник продукції) зробив декларацію про відповідність певним стандартам або використовував позначення цих стандартів у своєму маркуванні. Національні стандарти України позначені як «ДСТУ».

Державні стандарти України (ДСТУ) - стандарти, розроблені відповідно до чинного законодавства України, які встановлюють правила загального та багаторазового застосування, загальні принципи або характеристики, пов'язані з діяльністю або її результатами, з метою досягнення оптимальний ступінь порядку, розроблений консенсусом та затверджений уповноваженим органом. Стандарти ДСТУ існують з 1993 р. [1].

Стандартизація в Україні проводиться з метою [4]:

- 1) забезпечити відповідність об'єктів стандартизації їх цілям;
- 2) управління різноманітністю, застосовність, сумісність, взаємозамінність об'єктів стандартизації
- 3) забезпечення раціонального виробництва шляхом застосування визнаних правил, керівних принципів та процедур;
- 4) забезпечення захисту життя та здоров'я;
- 5) забезпечення прав та інтересів споживачів;
- 6) забезпечення охорони праці;
- 7) збереження навколишнього середовища та економія всіх видів ресурсів;
- 8) усунення технічних бар'єрів у торгівлі та запобігання їх виникненню, підтримка розвитку та міжнародна конкурентоспроможність

Законодавство України у галузі стандартизації складається із Закону України "Про стандартизацію", який встановлює та організаційних принципів стандартизації в Україні та має на меті забезпечити формування та реалізацію державної політики у цій галузі [4] діалектів України та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у відповідній галузі. Водночас Закон України "Про стандартизацію" не поширюється на санітарні заходи безпеки харчових продуктів, ветеринарні та фітосанітарні заходи, будівельні норми, ліки, стандарти медичного обслуговування, бухгалтерського обліку, оцінки майна, освіти та інших соціальних стандартів, передбачених закон [4].

Державна політика у галузі стандартизації базується на збалансованому застосуванні таких принципів [4]:

1) забезпечення участі фізичних та юридичних осіб у розробці національних стандартів та кодексів практики;

2) відкритість та прозорість процедур розвитку та прийняття національних стандартів та кодексів практики з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін,

3) неупереджене прийняття національних стандартів та кодексів практики шляхом консенсусу;

4) добровільне застосування національних стандартів та кодексів практики, якщо інше (не передбачено нормами);

5) відповідність національних стандартів та кодексів практики законодавству;

6) адаптація до сучасних досягнень науки і техніки, сприяння інноваціям та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників;

7) наявність національних стандартів та кодексів практики, а також інформації тощо

8) пріоритет прийняття в Україні міжнародних та регіональних стандартів та кодексів усталеної практики як національних;

9) дотримання міжнародних та регіональних правил та процедур стандартизації;

10) участь у міжнародній та регіональній стандартизації;

11) прийняття та дотримання суб'єктами стандартизації Кодексу благодійної практики з розробки, прийняття та застосування стандартів відповідно до Угоди Світової торгової організації про технічні бар'єри в торгівлі, доданої до Марракешької угоди про створення Світової торгівлі Організація від 15 квітня 1994 р.

Серед методологічних принципів стандартизації слід зазначити: планування, життєздатність, оптимальність, динамізм, системність, обов'язковість [5]:

- принцип планування забезпечується складанням довгострокових та поточних планів розробки, розробки та впровадження

- принцип перспективності забезпечується розробкою та випуском вдосконалених стандартів, які запроваджують вищі стандарти та вимоги до об'єктів стандартизації відносно досягнутого рівня, тобто тих стандартів, які будуть оптимальними у майбутньому;

- принцип оптимальності передбачає розробку та прийняття таких норм, правил та вимог, які забезпечують оптимальну вартість ресурсів: сировини, матеріалів, енергії, економічних, соціальних,

- принцип динамізм передбачає періодичний перегляд стандартів та інших нормативно-правових актів до них, а також своєчасний перегляд та скасування стандартів;

- принцип систематизації надається документами щодо об'єктів стандартизації, що належать до певної галузі, які встановлюють взаємно узгоджені вимоги до всіх об'єктів на основі спільної мети;

- принцип обов'язковості визначає законодавчий характер стандартизації.

Принципи стандартизації є основою для формування системи методів стандартизації. Для забезпечення спеціалізації та взаємозамінності на різних рівнях використовуються різні методи, зокрема, зокрема: класифікація, уніфікація, спрощення, агрегування, типізація тощо.

Відповідно до чинного законодавства України, що регулює відносини, пов'язані з діяльністю у в галузі стандартизації та застосування її результатів, [4] об'єктами стандартизації є:

- матеріали, компоненти, обладнання, системи, їх сумісність,
- правила, процедури, функції, методи, діяльність або її результати, включаючи продукцію, персонал, системи управління,
- вимоги до термінології, маркування, упаковки, упаковки, маркування, маркування тощо.

Суб'єкти стандартизації також визначені законодавством України у галузі стандартизації [4], це:

- центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у галузі стандартизації,
- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику і в області стандартизації;
- національний орган з стандартизації;
- технічні комітети стандартизації;
- підприємства, установи та організації, що здійснюють стандартизацію.

Нормативні документи залежно від суб'єкта стандартизації, який їх приймає, поділяються на (відповідно до чинного законодавства) [4]:

- 1) національні стандарти та кодекси практики, прийняті національний орган стандартизації;
- 2) стандарти, кодекси практики та технічні умови, прийняті підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють стандартизацію.

Відповідно до чинного законодавства стандарт - це нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, який встановлює для загального та багаторазового використання правила, керівні принципи чи характеристики діяльності чи її результатів і спрямований на досягнення оптимального порядку в певному площі. Стандартизація - це діяльність із встановлення положень для загального та багаторазового використання існуючих або потенційних завдань, спрямованих на досягнення оптимального ступеня упорядкованості у певній галузі [4].

Метою розробки набору базових стандартів є встановлення вимог до національної стандартизації та правил її функціонування, як зазначено у Національному стандарті України ДСТУ 1.0: 2003.

Основні завдання для перегляд набору базових стандартів національної стандартизації полягає у наступному [2]:

- розробити основні та організаційно-методичні стандарти національної стандартизації з огляду на прийняття Закону України "Про стандартизацію", нові документи міжнародних та регіональних організацій зі стандартизації,

- сприяти впровадженню міжнародних та європейських стандартів;

- пояснити та надати більш детальні правила щодо розробки, затвердження, прийняття, перегляду, внесення змін та скасування національних стандартів за умови дотримання цих правил "Кодекс належної практики з розробки, затвердження та застосування стандартів" , "Угода про технічні бар'єри в торгівлі (Угода про ТВТ) Світової організації торгівлі (СОТ)" та Керівництво ISO / ІЕС 59 "Кодекс встановлених правил стандартизації" (далі - Кодекс).

- враховувати вимоги Директив Європейського Союзу 98/34 / ЄС (із змінами, внесеними Директивою 98/48 / ЄС) "Про порядок надання інформації про стандарти, технічні регламенти та правила надання інформації послуги суспільства"; Набір базових стандартів призначений для заміни системи ДСТУ 1 "Державна система стандартизації ..." та низки інших відповідних нормативних актів. Відповідно до Кодексу, національна стандартизація повинна:

- мати затвержені правила щодо розробки, затвердження, прийняття, перегляду, внесення змін та скасування стандартів;

- застосовувати стандарти на добровільних засадах, якщо інше не передбачено законом, та розробляти їх за участю всіх зацікавлених сторін та приймати консенсусом;

- розробляти національні стандарти на основі відповідних міжнародних та регіональних стандартів або їх проектів на завершальній стадії, а доцільність розробки національних стандартів, положення яких відрізняються від міжнародних, повинна бути зумовлена потребами захисту людського життя, здоров'я та майна, захисту тварин, рослин, захисту

природного середовища, кліматичних чи географічних факторів або значних технічних проблем,

- створити єдину систему надання офіційної інформації про робочу програму та чинні стандарти та самі стандарти - національний центр міжнародної інформаційної мережі. Цей центр також повинен надавати повідомлення (повідомлення) про національні нормативні акти (стандарти, технічні умови, технічні регламенти, правила сертифікації тощо.), які мають інші вимоги, крім міжнародної, повинні бути доступними для всіх користувачів і повинні надаватися за єдиними умовами оплати;

- відокремлювати адміністративні вимоги, такі як процедури оцінки відповідності та інші нетехнічні вимоги, від продуктивності чи технічних вимог;

- мати єдиний національний орган, що представляє Україну в міжнародних організаціях із стандартизації

- для ведення документів, пов'язаних із розробкою стандартів.

Таким чином, відповідно до приймаючих суб'єктів стандартизації та об'єктів стандартизації, до яких поширюються стандарти, та відповідно до чинного законодавства у галузі стандартизації, специфіка, зміст вимог, стандартизація та стандарти поділяються на типи.

1.3. Актуальні проблеми менеджменту якості у будівельному бізнесі

У загальному випадку якість кожного будинку та споруджуваних споруд встановлюється під час проектування, забезпечується при виготовленні будівельних матеріалів та в процесі будівельно-монтажних робіт, а також впроваджується під час експлуатації.

У практиці управління якістю використовуються, в основному, економічні, адміністративні та соціально-психологічні методи управління якістю продукції. Основою сучасної системи управління якістю є міжнародні стандарти якості ISO та система державних стандартів та будівельних норм України.

Стандарти ISO 9001 та EN 29001 призначені для забезпечення якісного проектування, підготовки, виробництво (будівництво), логістика (МТЗ), встановлення, випробування та обслуговування проектно-виробничої діяльності, і тому вони стосуються: професійних знань, навичок та відповідальності керівників; організація системи якості; підготовка та аналіз контрактів; управління якістю дизайну; інформаційні потоки; МТЗ у будівельних проектах; ресурси та обладнання, що постачаються замовником; їх ідентифікація; управління якістю виробництва проміжної та кінцевої будівельної продукції; забезпечення постійного та всебічного контролю якості, вимірювань та випробувань; визначення та дотримання процедури контролю та вимірювань, у тому числі завдяки придбанню та застосуванню новітнього обладнання, приладів та приладів для контрольовано-вимірювальних операцій; ведення виконавчої документації та виправлення всіх параметрів якості, дефектів товару; внесення змін до проектно-кошторисної та робочої документації чи виробничих процесів тощо.; якісне зберігання продукції (упаковка та доставка або презентація споживачам); навчання працівників та застосування якісних методів роботи; використання вдосконалених механізмів забезпечення якості, які базуються на стандартах загального управління якістю та управління проектами [6 - 8] на всіх фазах та етапах життєвого циклу проекту будівництва під ключ.

Система будівельних норм і різні технічні умови в галузі повного управління якістю проміжних та кінцевих продуктів в Україні включають: закони України та постанови Кабінету Міністрів; державні нормативні акти, такі як: ДБН, рекомендаційні нормативні документи (РНД), державні стандарти (ДСТУ); адміністративно-територіальні норми: територіальні будівельні норми (ТБН), правила та інструкції; виробничі та галузеві норми: будівельні та технологічні стандарти (ВТС), галузеві стандарти (GST), корпоративні стандарти підприємств і компаній (СТР), технічні умови (ТУ). На думку авторів, до цього переліку слід додати обов'язкове застосування загальних стандартів управління проектами (наприклад, американський

РМВоК: 2004, японський Р2М або європейський IPMA), на основі якого кожна велика будівельна організація, яка прагне бути сучасною та конкурентоспроможною для досягнення цих цілей слід:

а) створити ряд офісів для професійного управління проектами (корпоративний офіс RMO та офіси окремих проектів);

б) розробити та впровадити на будівельних майданчиках власну систему стандартів та організаційних механізмів управління корпоративними проектами, їх якість, своєчасність та ефективність реалізації «під ключ», що допоможе забезпечити конкурентоспроможність кінцевої будівельної компанії.

Одним із практичних кроків організації сучасної системи управління та забезпечення якості в будівництві є повна імплементація всіх положень міжнародних стандартів якості ISO, нормативних актів України у галузі підготовки та реалізації інвестицій у будівництво «під ключ» проектів, тобто необхідно здійснювати повне управління якістю (система TQM) на всіх етапах життєвого циклу проекту, а саме на:

1-й етап - дозволи на будівництво;

2-й етап - отримання вихідних даних для проектування (та складання)

3-й етап - підготовка проектно-кошторисної документації (ПКД);

4-й етап - експертиза проекту будівництва (ПКД та РД або інвестиційна документація);

Етап 5 - затвердження та затвердження проекту (ПКД та РД),

Етап 6 - ідентифікація підрядників та інших основних учасників будівництва, які мають ліцензії та сертифікати на виконання відповідних робіт та послуг, укладання з ними договорів, які визначають основні вимоги та забезпечують якість будівництва;

7 етап - отримання дозволу на виконання будівельних робіт;

8 етап - проведення якісної організаційно-технологічної підготовки замовника, підрядника та підготовчого періоду на будівельному майданчику;

9 етап - організація управління та забезпечення якості основного періоду будівництва об'єкта, включаючи комплексну перевірку його якості та введення в експлуатацію готового об'єкта (під час прийому комісій з відбору);

10-та стадія - управління та забезпечення якості експлуатації, обслуговування, ремонту та модернізації об'єкта.

Сама будівельна організація набуває відповідного досвіду в управлінні проектами та забезпеченні якості будівельної продукції, а в подальших циклах нових проектів покращує якість своєї діяльності та результати будівництва.

Сучасний механізм організації, управління, забезпечення та поліпшення якісних процесів, робіт та їх результатів у будівництві повинен охоплювати такі елементи, як:

- встановлення поточного рівня якості будівельної продукції, що передбачає підрядник прийняти такі показники якості продукції, які визначені нормативно-правовими актами та проектом

- забезпечення необхідного рівня якості цієї продукції (протягом основного періоду будівництва та під час експлуатації об'єкта), що є здійснюється шляхом організації та управління відповідними роботами та послугами на основі впровадження заздалегідь розроблених проектно-планувальних рішень, а також техніко-технологічних, організаційних та екологічних економічних заходів, спрямованих на досягнення найвищого рівня якості готової будівельної продукції;

- підтримка та поліпшення якості цієї продукції, тобто здійснення заходів щодо підтримання та поліпшення якості будівель та споруд протягом певного періоду їх експлуатації.

Система організації та управління якістю в основний період будівництва щодо участі відповідальних осіб у реалізації цього процесу (як головного елементу загального механізму забезпечення якості) поділяється на:

- внутрішній контроль, що здійснюється персоналом підрядної будівельної організації (компанії, фірми тощо);

- зовнішній контроль, що здійснюється установами та особами, які не належать до цієї організації чи відділу, частиною якого вона є.

Зовнішній контроль здійснюється державними та регіональними органами влади, органами місцевого самоврядування, спеціальними інспекціями, а також громадськими та іншими організаціями.

Внутрішній контроль якості передбачає обов'язкове виконання вхідного контролю документації, будівельних матеріалів, конструкцій та виробів, обладнання та інших матеріально-технічних ресурсів, кваліфікацію необхідного персоналу;

- післяопераційний контроль на всіх етапах будівництва; приймальний контроль закінчених етапів робіт, конструктивних елементів, об'єктів, обладнання та всього комплексу об'єктів в цілому під час попередньої та остаточної приймально-здавальних комісій для введення в експлуатацію закінчених об'єктами.

Також у цей період проводиться лабораторний та геодезичний контроль, різні види випробувань обладнання, результати яких підтверджуються відповідною виконавчою документацією, проведення яких є обов'язковою процедурою в будівництві. Після завершення цього процесу підрядник та замовник повинні передати оригінали цієї документації власнику об'єкта на невизначене зберігання.

Зовнішній контроль та забезпечення належного рівня якості покладено на:

- технічний нагляд за замовником (розробником); авторський нагляд з боку проектно-організацій; інспекція державного архітектурно-будівельного контролю (ГАСК);

- оперативні організації; державний нагляд за пожежною, екологічною, санітарно-епідеміологічною, технічною та іншими видами безпеки в будівництві та на існуючих об'єктах.

Вибір нормативного рівня якості будівельних виробів важливий для ефективного управління. Зазвичай нормативний рівень якості визначається вимогами ДБН, СНиП та ДСТУ та іншими нормативними актами, і цей рівень повинен бути соціально необхідним, оскільки підвищення необхідного рівня якості продукції може бути незатребуваним суспільством через високу собівартість продукції. Нормативний рівень якості кінцевої продукції будівництва встановлюється на етапах науково-експериментальних досліджень, виходячи з вимог вирішення соціально-економічних проблем, перспектив розвитку НТП, техніко-економічних можливостей держави. Для кожного сегмента ринку, відповідно до купівельної спроможності відносних споживачів будівельної продукції, доцільно встановити відповідний рівень якості, що відповідає зазначеним вимогам до вартості будівельної продукції в цьому сегменті.

Таким чином, у системі показників для оцінки якості будівельних виробів доцільно розрізняти:

✓ нормативні рівні технічних показників якості (в основному, що визначають міцність використовуваних конструкцій та матеріалів) , що є обов'язковим для всіх сегментів ринку, оскільки вони забезпечують необхідну надійність будівельної продукції,

✓ нормативні рівні економічних показників або рівні якості, рекомендовані для цього сегменту ринку, продукція в основному обмежується вартістю будівельних виробів та відображають його естетичні властивості та архітектурні особливості.

Забезпечення якості кінцевої будівельної продукції досягається розробкою та реалізацією комплексу взаємозалежних заходів, розроблених на основі вивчення умов та факторів для досягнення стабільної відповідності нормативним вимогам, на етапі формування фактичного рівня якості цієї продукції. Підтримання досягнутого рівня якості кінцевого продукту будівництва (стадія після виробництва) полягає у розробці та впровадженні

заходів щодо підтримання фактичного рівня якості при експлуатації об'єктів на певний період у певних умовах.

Таким чином, завдання управління якістю продукції формулюється наступним чином. Система управління повинна забезпечувати якість будівельної продукції, що повністю відповідає вимогам технічних стандартів з мінімальними витратами на її впровадження, а також забезпечувати економічні стандарти якості відповідно до вимог споживачів на кожному сегменті ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЗОВ «ВП БУДПРОМВИРІБ»

2.1. Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності підприємства

ТзОВ "Виробниче підприємство" Будпромвиріб "засноване 10 січня 2005 року. Засновниками компанії є товариство з обмеженою відповідальністю "Галицька Основа", що знаходиться у Львові, вул. Водогінна, 2. Компанія є юридичною особою згідно із законодавством України з наступними правами та обов'язками. Компанія знаходиться за адресою: вул. Поповича 52-А, Стрийський район, Львівська область, Україна.

Компанія була створена для здійснення виробничої, інвестиційної, торгової та іншої діяльності відповідно до чинного законодавства України на будівельному ринку, включаючи прибуток.

Компанія здійснює такі види діяльності:

- виробництво бетонних виробів для будівництва;
- виробництво будівельних металоконструкцій;
- будівництво житлових та нежитлових будинків;
- роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах.

Основа ТзОВ «Виробниче підприємство Будпромвиріб» - це виробнича діяльність, яка полягає у виробництві будівельних виробів. Торгова діяльність присутня на підприємстві і полягає у реалізації виробленої продукції. Ця компанія не займається іншими видами діяльності.

Юридичний статус ТзОВ «ВП Будпромвиріб». Компанія придбала права юридичної особи з дати її реєстрації. Підприємство, будучи юридичною особою відповідно до законодавства України, має незалежний баланс, круглу печатку та кутовий штамп із своїм найменуванням, знак для товарів та послуг. Він має право укладати договори від свого імені, набувати

майно, майнові та немайнові права та обов'язки, бути позивачем та відповідачем у суді.

Будь-яке підприємство діє на основі статуту, а також ТОВ «ВП Будпромвіріб» має власний статут, згідно з яким існують певні збірники обов'язкових норм, що регулюють його окрему діяльність, відносини з іншими суб'єктами господарювання. Форма власності ТОВ «ВП Будпромвіріб» є приватною. Вид економічної діяльності: виробництво залізобетонних виробів для будівництва. ТОВ «ВП Будпромвириб» може створювати юридичні особи, філії, представництва та інші відокремлені підрозділи як на території України, так і за її межами. Компанія має право захищати комерційну таємницю та захищати конфіденційну інформацію про свою діяльність.

Матеріально-технічна база підприємства повністю відповідає його потребам. Підприємство складається з виробничого корпусу, адміністративного корпусу, автостоянки та автомобілів. Відділи компанії оснащені необхідним оргтехнікою. Виробнича база включає всі необхідні для даного виду виробничі пристрої, машини, машини та обладнання. Земельна ділянка, на якій працює ТОВ «ВП» Будпромвіріб », здається в оренду, а також здаються основні засоби. На підприємстві працює 32 працівники. У компанії відкриті банківські рахунки.

Першим етапом розвитку даного підприємства був етап входження на ринок, який тривав протягом 2 років. На даному етапі ТзОВ «ВП Будпромвириб» займалося виробництвом будівельних матеріалів згідно встановлених стандартів; виготовлення товарного бетону, розчину, залізобетонних, бетонних, металевих, дерев'яних виробів та конструкцій для особистих потреб та з метою їхньої реалізації; розробка, виготовлення, впровадження виробів, матеріалів та пристроїв, необхідних для статутної діяльності. Реалізація будівельних матеріалів здійснювалася на території Стрийського району Львівської області.

На наступному етапі своєї діяльності ТзОВ «ВП Будпромвиріб» реалізовувало свою продукцію на території Львівської області. На даний момент підприємство знаходиться на етапі зростання. Воно здійснює виробництво, установка, монтаж, ремонт, обслуговування, передачу та отримання в користування обладнання, техніки, конструкцій, машин, механізмів, устаткування, знарядь, засобів, механізмів, транспорту, в т. Ч Призначених для виробництва і транспортування будівельних матеріалів; організацію виробництва на їх основі матеріалів, виробів і конструкцій.

До продукції ТзОВ «ВП Будпромвиріб» відносяться: перемички, прогони, опорні плити, блоки, фундаментні подушки, бетон, розчин, залізобетонних, бетонних, металевих, дерев'яних виробів і конструкцій для особистих потреб, цегла, будкамені, черепиця, д кераміка. Асортимент продукції підприємства є різноманітний і залежить від замовлень.

Одними з найбільших замовлень ТзОВ «ВП Будпромвиріб» були будівельні конструкції і матеріали для будівництва Львівського аеропорту і стадіону «Арена Львів».

ТзОВ «ВП Будпромвиріб» функціонує на будівельному ринку, який на даний момент розвивається, хоча і з деякими складнощами. Розвиток будівельного ринку відбувається не занадто швидко, і це пов'язано з проблемами розвитку території та комплексної забудови, відсутністю якісної, достовірної та комплексної інформаційної системи на даному ринку, недоліками законодавчої бази, вплив фінансової кризи, недостатньою кількістю кваліфікованих кадрів, системи якості на базі міжнародних стандартів відсутні на багатьох підприємствах. Географічний охоплення ринка. ООО «ВП Будпромвиріб» здійснює свою діяльність на локальному ринку, тобто на території Львівської області. ТзОВ «ВП Будпромвиріб» є невеликим підприємством з виробництва будівельних матеріалів, тому його організаційна структура не є складною. Однак на підприємстві є всі необхідні підрозділи і посади для нормального його функціонування. Оскільки на

ТзОВ «ВП Будпромвиріб» немає такої посади як логіст і відділу логістики, то за логістичне обслуговування відповідає головний бухгалтер. Він разом зі своїми підлеглими займається поставкою сировини і матеріалів, а також збутом готової продукції.

Директор підприємства контролює діяльність всього підприємства, безпосередньо під його керівництвом є головний бухгалтер, бухгалтер по реалізації, інженер з охорони праці, головний механік (енергетик), інженер з нагляду за кранами, майстер з виробництва і виконроб, майстер служби спостереження за будівлями і спорудами. Більшість з них мають також своїх підлеглих і контролюють їх діяльність.

Організаційна структура управління ТзОВ «ВП Будпромвиріб» є функціональною тому, що деякі працівники підпорядковуються не тільки своєму безпосередньому начальнику, але і директору підприємства. Що стосується реалізації управлінських рішень підприємство сприймає як комплекс робіт і їх ефективне впровадження. Так як на підприємстві немає відділу маркетингу, то керівник розчленовує загальну денну програму роботи кожної бригади, ділянки (групові завдання) і доводить цю програму виконавцю, тобто майстру виробництва. Обробка виробничих процесів здійснюється на основі комп'ютерів- програмного забезпечення.

Інформаційне середовище ТзОВ «ВП Будпромвиріб», у якому реалізується комп'ютерна технологія, характеризується наявністю наступного забезпечення: інформаційного, програмного, методичного, організаційного, економічного та технічного.

Основною програмою діяльності менеджера підприємства є «1С: Бухгалтерія» версія 7.7. Рух інформації від підприємства у напрямку зовнішнього середовища здійснюється шляхом застосування таких програм: «Банк – клієнт» – програма за допомогою якої організовується робота з Приватбанком, Райфайзен банком Аваль; «MEDOK IS» – для передання бухгалтерської звітності в державну податкову інспекцію та управління

статистики. Це універсальна бухгалтерська програма, яка може налаштовуватись самим бухгалтером з урахуванням особливостей бухгалтерського обліку на підприємстві, змін в законодавстві.

ТЗОВ «ВП Будпромвиріб» - це невелике підприємство з виробництва будівельних виробів, і керівник самостійно може керувати діяльністю працівників, тоді використовується проста схема. Однак компанія має всі необхідні відділи та посади для її нормального функціонування.

Досить чітко визначені функції, обов'язки та права між керівниками та їх заступниками. Організаційна структура управління ТОВ «ВП Будпромвиріб» побудована за лінійно-функціональним принципом (або змішаним). Лінійно-функціональна структура включає переваги лінійної та функціональної структур, представляє єдність управління та кваліфіковане здійснення управлінських функцій спеціального апарату підприємства. Характеризується ієрархічним управлінням. Представлені підрозділи управління у формі самостійних структурних підрозділів, що виконують певні функції (відділ праці та заробітної плати, бухгалтерія) та лінійні керівники (начальник відділу, майстер) розподіляються за рівнями управління. Ця структура дозволяє чітко розподілити функції управління і, таким чином, забезпечити ефективне управління кожною ланкою.

Територія, на якій ТЗОВ «ВП Будпромвиріб» здійснює свою діяльність, є орендованою, а також орендовані основні засоби. На підприємстві працює 32 працівники, з них 10 - керівні посади. Компанія має власний статут та відкриті банківські рахунки.

Для ефективної роботи виробничої компанії створена інформаційна система, яка може задовольнити потреби компанії за короткий час. Для цього компанія має дорогу інформаційну підтримку, персонал має фахівців, здатних розробляти та підтримувати інформаційну систему, що відповідає потребам компанії.

Нормування праці є невід'ємною частиною управління виробництвом і полягає у визначенні необхідних витрат на оплату праці для виконання робіт

(виготовлення продукції) як окремими працівниками, так і бригадами службовців та встановленням на цій основі норм праці. Робота працівників на підприємстві починається о 8 годині, закінчується о 16.30, 0,5 години - перерва на обід (13.00 - 13.30).

Після аналізу використання робочого часу на підприємстві видно наступне:

- робочий час керівного складу директора перевищує норму на 3 години, а корисна зайнятість становить лише 5- 6 годин;

- майстер виробничих "процесів" протягом 2-3 годин, а корисна зайнятість відповідно становить 5- 6 годин.

- працівники, зайняті виробництвом продукції, встановлюють зведений облік робочого часу, а максимальний щоденний робочий час не може перевищувати:

- 10 годин у звичайних умовах праці, за умови щомісячного погодинного часу норми;

- 8 годин при роботі зі шкідливими та важкими умовами праці;

- 7 годин при роботі вночі.

- інші підрозділи використовують час приблизно так само, як і головні спеціалісти.

Оскільки ТзОВ «ВП Будпромвиріб» є будівельною компанією, його діяльність координується державними стандартами України, державними будівельними нормами, сертифікатами на сировину (сертифікати на сталь, електроди, зварювальний дріт, флюс, захисні газы, заклепки, на підприємстві зберігаються болти, матеріали для ґрунтовки), протоколи (на підприємстві зберігаються протоколи випробувань електрозварювальних робіт).

До таких державних стандартів відносять:

- ДСТУ Б В.2.7-46:2010. Цементи загальнобудівельного призначення;

- ДСТУ Б В.2.7-124-2004. Будівельні матеріали. Цемент для будівельних розчинів;

- ДСТУ Б В.2.7-239:2010. Розчини будівельні. Методи випробувань;

- ДСТУ Б В.2.7-241:2010. Камінь бутовий. Технічні умови.

До державних будівельних норм відносять:

- ДБН В.2.7-64-97. Правила застосування хімічних добавок у бетонах і будівельних розчинах;

- ДСТУ Б В.2.7-46:2010. Цементи загальнобудівельного призначення;

- ДСТУ Б В.2.7-56:2010. Вироби теплоізоляційні зі скляного штапельного волокна;

- ДСТУ Б В.2.7-82:2010. В'язучі гіпсові;

- ДСТУ Б В.2.7-90:2011. Вапно будівельне.

Система повернення відпрацьованої продукції на підприємстві та її утилізації та переробки полягає у використанні такої продукції у виробництві бетону. Не існує системи повторного використання упаковки.

У компанії немає резервного запасу, оскільки вони працюють переважно під замовлення, а вартість зберігання товарно-матеріальних цінностей оцінюється бухгалтерією.

Планування матеріальних потреб на ТзОВ «ВП Будпромвиріб» здійснюється відповідно до:

orders замовлення споживачів, отримані за певний період;

- оцінка майбутніх постачальників;

- затверджені кошториси витрат.

Основними постачальниками будівельних матеріалів є ТОВ «Техметал» (метал), ФОП Ружилю В. М. (цемент), Стрий ГДСЗ (гравій, щебінь), ФОП Проців А. І. (пісок), ФОП Яриш Р. Я. (металопрокат), ТОВ «Сокіл» (металопрокат), ТОВ «Любанта-Україна» (домішка бетону), ПП «ОККО-Бізнес Контракт» (паливно-мастильні матеріали). основні фонди, безпека підприємства, транспортні послуги, послуги адвоката.

ТзОВ «ВП Будпромвиріб» працює з усіма постачальниками протягом тривалого періоду часу, тому вони надійні та вчасно доставляють необхідну сировину та послуги. У ТзОВ «ВП Будпромвиріб» не існує окремої служби управління логістикою.

До відділу логістики ТзОВ «ВП Будпромвиріб» входить головний бухгалтер, який керує діяльністю економіста, програміста та бухгалтера з продажу. Тобто бухгалтер відповідає за постачання та реалізацію.

ТзОВ «ВП Будпромвиріб» має систему доставки продукції. Компанія не має власного автопарку, тому користується транспортними послугами інших компаній, з якими вони співпрацюють.

Оскільки ТзОВ «ВП Будпромвиріб» не має такої позиції, як менеджер, директор несе відповідальність за послуги з управління. Разом зі своїми підлеглими він займається поставками сировини і матеріалів, а також продажу готової продукції. Таким чином, існують різні пояснення ціноутворення. По-перше, компанія часто знає набагато більше про своїх власних витрат, ніж попит на свою продукцію. Це змушує його покладатися на калькуляцію цін. По-друге, якщо всі виробники в галузі виробництва серійних продуктів, то їх ціни майже однакові і боротьба цін між ними мінімальна в порівнянні з галузевий, де ціни безпосередньо визначається попитом.

2.2. Дослідження фінансово-економічної діяльності ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Весь процес оцінки бізнесу, пов'язаного з фінансуванням, називається фінансовим аналізом. Це дозволяє ефективно визначити, чи є бізнес стабільним, платоспроможним, досить ліквідним чи достатньо прибутковим, щоб гарантувати грошові інвестиції. Цей аналіз проводиться на основі звітів про прибутки та збитки, балансу та звітів про рух грошових коштів.

Виробничі потужності ТзОВ «ВП Будпромвиріб» зосереджені на виробництві бетону, залізобетонних конструкцій та супутніх матеріалів. Продукція виготовляється в цеху, що знаходиться на території підприємства.

У 2018 році ТзОВ «ВП Будпромвиріб» виготовило 18057 штук залізобетонних виробів об'ємом до 3263,2 м³. У 2019 році компанія випустила 19847 штук залізобетонних виробів об'ємом 3680,3 м³. У 2020 році ТзОВ «ВП Будпромвиріб» виготовило 13 915 штук залізобетонних виробів об'ємом 2632,11 м³. Протягом 2020 року виробничі потужності зменшились у 2019 році. Порівняно з 2019 роком виробничі потужності ТОВ «ВП Будпромвиріб» зменшились на 1048,19 м³ у 2020 році.

Розглянемо основні техніко-економічні показники ТзОВ «ВП Будпромвиріб» у табл. 2.1 та їх динаміка в табл. 2.2.

Проаналізувавши зазначені показники, можна зробити наступні висновки: у 2020 році порівняно з 2018 та 2019 роками всі показники зменшились. Тобто у 2020 році діяльність ТзОВ «ВП Будпромиріб» погіршилась і підприємство навіть зазнало збитків у розмірі 222,8 тис. грн., ТОВ "Салон АБД", СП ТОВ "Керос-Київ", ТОВ "Інко ЛТД", ФОП Ружило В.М., ПП Дмитрах О.Л. Серед споживачів також фізичні особи

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Показник	Роки		
	2018	2019	2020
Товарооборот, тис. грн	8038,4	8852,6	8105,2
Прибуток, тис. грн	321	-179,3	-222,8
Продуктивність праці, грн	171,8	204,9	182,5
Собівартість, тис. грн	5496,3	6449,6	5870,0

Таблиця 2.2

Динаміка основних техніко-економічних показників

ТЗОВ «ВП Будпромвиріб»

Показник	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %		Темп росту, %	
	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Товарооборот	814,2	-747,4	10,2	-8,5	110,2	91,5
Прибуток	-500,3	-43,5	-155,8	24,3	-55,8	124,3
Продуктивність праці	33,1	-22,5	19,3	-10,9	119,3	89,1
Собівартість	953,3	-579,6	17,4	-8,9	117,4	91,1

Таблиця 2.3

Обсяги продаж ТЗОВ «ВП Будпромвиріб»

Показник	Роки		
	2018	2019	2020
Обсяг продаж, тис. грн	6698,7	7377,2	6754,3

З табл. 2.3 видно, що у 2019 році обсяги продаж зросли порівняно з 2018 р., та у 2020 р. продажі знову впали. ТЗОВ «ВП Будпромвиріб» використовує канали збуту нульового рівня. Підприємство взаємодіє безпосередньо з самими покупцями.

Для здійснення аналізу стану матеріально-технічної бази споживчого товариства побудуємо таблицю на основі показників балансу підприємства (див. табл. 2.4.).

Динаміка показників руху та стану основних фондів

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення абсолютне, тис. грн.		Відхилення відносне, %	
				2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
1. Вартість основних засобів на початок періоду, тис. грн.	1562,3	1575,0	1583,3	12,7	8,3	100,1	100,5
2. Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	784,1	706,9	634,1	-77,2	-72,8	0,82	0,53
3. Сума нарахованого зносу, на початок періоду тис. грн.	778,2	868,1	949,1	89,9	81,0	-9,9	-10,3
4. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,49	0,55	0,59	-	-	11,5	9,3
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,50	0,45	0,41	-	-	-11,8	-8,9

Як видно з таблиці 2.4, вартість основних фондів у 2019 р. зросла порівняно з 2018 р. на 12,7 тис. грн., у 2020 р. зросла порівняно з 2019 р. на 8,3 тис. грн. Залишкова вартість основних фондів у 2019 році зменшилась на 77,2 тис. грн. та на 72,8 тис. грн. у 2020 р. відповідно.

Норма зносу основних фондів у 2020 році становила 0,59%, коефіцієнт придатності основних фондів - 0,41. Разом зі своїми підлеглими він постачає сировину та матеріали, а також продає готову продукцію.

Динаміка та структура запасів ТзОВ «ВП Будпромвиріб» за 2020 рік

Матеріальні оборотні кошти	За 2019		За 2020		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+ / -	%	пунктів структури
Виробничі запаси:							
- Сировина і матеріали	92,1	17,2	110,9	16,6	18,5	-	-0,6
- Купівельні напівфабрикати і комплектуючі	-	-	-	-	-	-	-
- Паливо	4,9	0,9	3,4	0,5	-1,5	-	-
- Тара та тарні матеріали	1,2	0,2	1,2	0,2	-	-	-
- Будівельні матеріали	-	-	-	-	-	-	-
- Запасні частини	14,9	2,8	28,5	4,2	+13,6	-	+1,4
- Матеріали сільськогосподарського призначення	-	-	-	-	-	-	-
- Малоцінні та швидкозношувані предмети	6,1	1,2	7,1	1,1	1	-	-0,1
Всього виробничих запасів	119,2	22,3	151,1	22,6	+31,9	-	-0,3
Готова продукція	415,6	77,7	519,1	77,4	+103,5	--	-0,3
Товари	-	-	-	-	-	-	-

Наведені у табл. 2.5 дані свідчать, що на підприємстві чітко виражена тенденція до збільшення залишків виробничих запасів, та збільшення готової продукції.

Питома вага виробничих запасів у загальній структурі запасів складає менше половини запасів 22,3%. Частка залишків готової продукції в структурі запасів зменшилась на 0,3 пунктів. Це негативна тенденція пояснюється зниженням попиту на окремі види готових виробів, низькою якістю продукції тощо.

Таблиця 2.6

Аналіз стану виробничих запасів ТзОВ «ВП Будпромвиріб» за 2020 рік

Вид запасу	Маса, т		Ціна, тис. грн.		Залишок запасів тис. грн.		Зміна ціни запасів, тис. грн.
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	
Метало- прокат, (т)	4,224	0,46	11574,2	16291,8	48889,07	7494,23	+4717,6
Цемент (т)	5,228	34,255	1391,7	1625,1	7275,9	55665,79	+233,4
Гравій (м ³)	159,997	336,790	155,2	228,2	24829,67	76856,7	+73
Електроди (кг)	-	-	-	-	-	-	-
Пісок (м ³)	-	-	-	-	-	-	-
Разом	X	X	x	x	19706,13	29042,6	-1030,01

З таблиці 2.6 видно, що вартість товарних запасів зросла через зростання цін та через інфляцію.

Таблиця 2.7

Аналіз власного капіталу ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Показники	2018		2019		2020		Відхилення абсолютне, тис. грн.		Відхилення відносне, %	
	сума тис. грн.	В, %	сума тис. грн.	В, %	сума тис. грн.	В, %	2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
Власний капітал	1449,3	100	1270,0	100	1047,2	100	-179,3	-222,8	-12,4	-17,5
Статутний капітал	30,0	2,1	30,0	2,4	30,0	2,9	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1419,3	97,5	1240,0	97,6	1017,2	97,1	-179,3	-222,8	-12,6	-17,9

Компанія має складські приміщення, в яких зберігається сировина та готова продукція. Сировина та матеріали, необхідні для виробництва, зберігаються на меншому складі, а готова продукція - на більшому складі.

Важко проаналізувати попит на продукцію ТОВ «ВП Будпромвіріб», оскільки багато виробів виготовляється на замовлення.

У цих таблицях показано зміни у розмірі та структурі власного капіталу порівняно з 2018-2020 роками. Власний капітал значно зменшився у 2020 р. Нерозподілений прибуток зменшився на 1017,2 тис. грн., що становить 97,1% у структурі власного капіталу. Основним джерелом фінансування є власний капітал, який на кінець 2020 року становить 1047,2 тис. грн. Він включає: статутний капітал - 30 тис. грн. та нерозподілений прибуток - 1017,2 тис. грн.

Загалом зниження собівартості власного капіталу є негативним явищем і сприяє зниженню фінансової стійкості підприємства.

Необоротні активи - це сукупність матеріальних та нематеріальних активів та об'єктів, що належать установі, забезпечують її функціонування та очікуваний термін корисного використання або експлуатації більше одного року. мають такий склад: основні засоби - на початок звітного періоду 634,1 тис. грн., на кінець 677,1 тис. грн. грн; первісна вартість на початок звітного періоду 1583,3 тис.грн., на кінець 1708,4 тис.грн.; амортизація на початок звітного періоду 949,1 тис. грн., на кінець звітного періоду 1031,3 тис. грн. ; інші фінансові інвестиції на початок звітного періоду 11,3 тис. грн. та на кінець звітного періоду 0,8 тис. грн.

Динаміка основних фондів позитивна. Стан основних фондів є незадовільним, але враховуючи позитивну динаміку основних фондів, можна сказати, що в найближчі роки їх якість покращиться.

2.3. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Методом вивчення зовнішньоекономічної діяльності підприємства ми проведемо детальний аналіз конкурентів, які оточують компанію на внутрішньому ринку. Аналізуючи конкуренцію будівельних компаній у Львівській області, було встановлено, що її майже немає, оскільки всі

компанії працюють майже на однакових умовах із перевіреними постачальниками та споживачами. Характер конкуренції на будівельному ринку помірний. Основними конкурентами ТОВ «В.П.

Одне публічне акціонерне товариство «Галеб» - один з основних конкурентів ТзОВ «ВП Будпромвиріб». Завод будівельних матеріалів обслуговує, здебільшого, енергетичну промисловість. Підприємство займає провідні позиції у виробництві відцентрових пілонів ліній електропередач (ЛЕП) та металевих конструкцій до них, а також залізобетонних та готових бетонних підстанцій. ПАТ "Галенергобудпром" займає лідируючі позиції в будівельній галузі, є монополістом у виробництві стелажів SC 20.2-1.0 для будівництва ліній електропередач, а також у виробництві турнікетів для залізничного транспортування трансмісійних стійок від 9 до 18 штук на парних платформах. Окрім енергетичного будівництва, компанія спеціалізується на виробництві залізобетонних виробів для будівництва та металоконструкцій для потреб інших галузей економіки [38].

Працюючи на ринку залізобетонних конструкцій для будівництва в енергетичному, промисловому та цивільному будівництві, компанія завоювала репутацію надійного партнера, продукція якого завдяки високій якості та надійності користується попитом серед споживачів у Україні та країни СНД. Галенергобудпром реалізує свою продукцію: енергетичним компаніям, промисловим підприємствам, будівельним компаніям, що обслуговують енергосистему України, та посередницьким організаціям.

Компанія має досвід роботи на зовнішньому ринку. Імпортерами продукції "Галенергобудпром" є Молдова та країни Балтії. Процес виготовлення відцентрових опор є складним і багатоступеневим. Для цього виробництва потрібна високоякісна бетонна суміш. Тому компанія використовує лише високоякісні матеріали від найкращих постачальників. З метою виходу на нові ринки та зміцнення своїх позицій на ринку ПАТ «Галенергобудпром» проводить політику диверсифікації, відновлюючи виробництво підстанцій та лінійного залізобетону, який майже повністю

було втрачено під час економічної кризи. Загальний асортимент продукції ПАТ "Галенергобудпром" наразі становить близько 200 видів продукції.

Кожен товар, що продається в цьому списку, має сертифікат якості, копія якого надається замовнику. Компанія зберігає оригінали всіх виданих їй сертифікатів після перевірки на підтвердження відповідності. Періодично ПАТ «Галенергобудпром» звертається до ТОВ «Агробуд-Е» у Тернополі із проханням провести випробування на стендах підприємства з метою підтвердження якості продукції відповідно до маркування. Продукція транспортується вагонами, піввагонами, платформами та турнікетами на платформах для перевезення залізобетонних виробів та опор залізничним транспортом. Транспортування залізничним транспортом найкраще підходить для транспортування великих партій відцентрових опор або інших продуктів і використовується найчастіше. Цей вид транспорту є найдешевшим при перевезенні оптових партій на великі відстані. За надання вантажних послуг компанія сплачує Укрзалізниці вартість проїзду, зазначену в загальних залізничних тарифах.

Підприємство має власну залізничну гілку протяжністю 2500 м. Завдяки реконструкції підприємства проектна потужність заводу з виробництва збірного залізобетону зросла до 60 000 м³ залізобетону та 8 000 тон металоконструкцій [38].

Публічне акціонерне товариство «Львівський завод з/б виробів» також є конкурентом досліджуваного підприємства. Його виробництво в основному орієнтоване на виробництво різноманітних високоякісних залізобетонних виробів. Компанія виробляє готовий бетон усіх марок, будівельні розчини, серійні та унікальні залізобетонні конструкції, вібропресовану тротуарну плитку, армовані сталеві вироби, багато інших різних виробів з бетону та залізобетону, а також вироби з дерева. Всього 30 видів продукції 250 найменувань. Вся продукція заводу сертифікована. Виробництво контролюється системою управління якістю відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001: 2000. Сертифікати, видані УкрСЕПРО та

TUV NORD Cert. На думку фахівців з технічного нагляду ЄБРР - Європейського банку реконструкції та розвитку, якість продукції є однією з найкращих серед підприємств будівельної галузі України. В результаті укладені контракти про співпрацю з такими європейськими будівельними компаніями, як ТОВ «Янекс», болгарською компанією «Граніт Україна» та македонською компанією «Граніт-АГМ» Мукачево.

Основною перевагою над ТзОВ «ВП Будпромвиріб» перед конкурентами є те, що воно є постачальником будівельних матеріалів для таких будівельних компаній, як ТОВ «Галицька Основа», ТОВ «Салон АБД», ТОВ «Стрибудмонтаж». Перші дві з цих компаній є основними будівельними компаніями не лише у Львівській області, а й по всій Україні. Така співпраця вигідна ТзОВ «ВП «Будпромвиріб», оскільки дозволить йому зміцнити свої позиції на місцевому ринку та вийти на всеукраїнський ринок, де можна знайти нових споживачів.

Порівняно з іншими компаніями ТзОВ «ВП Будпромвиріб». "Будпромвиріб" розробив систему виробництва індивідуального замовлення. Це означає, що креслення розробляються на самому підприємстві, орієнтуючись на потреби замовника, роблячи таким чином замовлення ідеальним для експлуатації, що недостатньо добре впливає на попит та прибутковість фірми.

Зовнішні ринки можна аналізувати за такими параметрами: привабливість ринку, конкурентні переваги та ризики. Привабливість визначається на основі таких факторів, як мова, закони, географічне розташування, стабільність, подібність культурних традицій Конкурентна перевага характеризується ринковою стратегією підприємства, наявністю конкурентів, стадією життєвого циклу товару.

Коли компанія виходить на зовнішній ринок, потрібно вибрати ринок, який найбільше підійде компанії. Це вимагає врахування різних факторів впливу та конкуренції. Зовнішня економіка нестабільна і має великий вплив на компанію через різницю в мові, географічному розташуванні,

економічному спаді в країні та, як правило, конкурентах, які активно працюють на цьому ринку.

Найбільшим торговим партнером України за останні два роки є Європейський Союз. Приблизно 45% товарів та послуг Україна експортує до європейських країн. Компанія "В.П. Будпромвириб" знаходиться у Львівській області, що дає їй можливість їздити до сусідніх країн, не витрачаючи великих зусиль на перевезення. Основними країнами, які можна розглядати як потенціал для виходу компанії на свій ринок, є Польща, Молдова, Білорусь.

На цьому етапі розвитку будівельного ринку виходити на ринок такої країни, як Білорусь, досить нераціонально. В Україні більшість будівельних заводів та підприємств звітують про збитки, незважаючи на те, що вони активно працюють. Тим часом Білорусь активно постачає свою продукцію за низькими цінами на український ринок. Недоліком є те, що собівартість продукції на старих виробничих лініях досить висока.

Виходячи на зовнішні ринки, потрібно дотримуватися тенденції низьких цін, які обійдуть більшу кількість конкурентів, тому білоруські компанії купують сировину в Україні, роблять її продукцією і за низькими цінами продають на нашому ринку. Наприклад, 1 т білоруського цементу надходить на український ринок за 40-42 долари - фактично за собівартістю (звичайно, з ПДВ з 0% для експортерів). Подібний товар продається в Росії за ціною 52 долари за тонну, у Польщі - 50, Латвії - 55, Литві - 53.

Ситуація така, що український ринок не може виробляти продукцію за таких низькі ціни, тому вона повинна залишатися на другому плані. Звичайно, можна запровадити певні заходи щодо підвищення ціни білоруських товарів, зокрема, зробити адміністративні заходи дорожчим імпортом товарів, але на цьому етапі це неможливо, оскільки відкриття українських ринків для білоруських товарів є більш політичний хід. Молдова - це країна, в якій активно розвивається промисловість та сільськогосподарська діяльність. Основою економіки країни є експорт

сільськогосподарської продукції (вино, насіння соняшнику, пшениця), а також таких товарів, як дроти, ліки та машини. Україна має спільний кордон з Молдовою, а тому має всі сприятливі умови для здійснення іноземної діяльності. Основними містами, що займаються виробництвом будівельних матеріалів та конструкцій, є Кишинів, Тирасполь, Рибниця та Бендери. Перевагою є також невелика кількість сильних конкурентів та висока собівартість продукції на внутрішньому ринку [6].

Також згідно міждержавної угоди, яка була прийнята 18.10.2011 р. між Україною та Молдовою укладений договір про зону вільної торгівлі. Основним конкурентом на даному ринку є фірма FEC S.A. - Fabrica elemente de construcții S.A. str. Uzinelor 96, MD - 2023, mun. Chișinău, Republica Moldova. Ця фірма є провідною на ринку. Основою її діяльності є виробництво бетонних та залізобетонних виробів. Компанія веде свою роботу, як з підприємствами так і з фізичними особами. На підприємстві є власний транспорт для перевезення готової продукції. Всі вироби виготовленні згідно стандартів якості та мають сертифікати. До основної продукції, яка виробляється на підприємстві відносять: товарний бетон, кільця, плити, бардюри, днища, лотки, кришки та інше [60].

Польща це країна-сусід яка знаходиться найближче до державного кордону з Львівською областю. Через високу купівельну спроможність громадян Польщі, її ринок є надзвичайно цікавим, і тому багато провідних компаній прагнуть захопити свою частку на цьому ринку. Конкуренція на даному ринку є дуже високою, а якість продукції відповідає вимогам та стандартам [43]. Так, за даними Міністерства економіки Республіки Польщі всього експортовано товарів та послуг вартістю 194,7 млн. дол. США, з яких 2,3 млн. дол., припадає на будівельні товари [37].

Основним конкурентом на польському ринку є компанія «PREDOM». Wytwórnia Betonu Prefabrykowanych «PREDOM» S.A. існує з 1995 року. Компанія була створена на базі Департаменту збірних споруд збанкрутілих фабрик у Любіні. Це акціонерне підприємство функціонування якого

здійснюється на основі власних активів. Компанія веде оперативну діяльність у сфері виробництва та реалізації готових бетонних та залізобетонних виробів, а також торгівлі будівельними матеріалами. На підприємстві є власний транспортний засіб для перевезення бетону та будівельних матеріалів.

Частина виготовленого бетону призначена для виробництва бетонних виробів, решта частина продається зовнішнім споживачам. Виробництво збірних бетонних та залізобетонних виробів здійснюється з використанням традиційного монолітного бетону, залитого в форми і вібрувала бетон за допомогою пристрою під назвою: рухомі бетонні блочні машини. Бетон та залізобетонні вироби, головним чином, використовуються в будівництві житла, промислового та дорожнього будівництва. Компанія також продає будівельні матеріали, починаючи від арматурної сталі, стінних матеріалів, ізоляції, до систем даху. Пропозиція щодо продажу будівельних матеріалів в основному адресована індивідуальним клієнтам малих та середніх підприємств, які здійснюють житлове будівництво. До основних виробів відносять: товарний бетон різних марок, бардюри різних розмірів, кільця, кришки, дорожні плити та інші.

Простим та зручним способом аналізу зовнішнього середовища підприємства є PEST-аналіз. Такий аналіз дозволяє оцінити політичні, економічні, соціально-культурні та технологічні фактори, які можуть впливати на підприємство впродовж майбутніх 3-5 років. Також результати цього аналізу можна використати для складання SWOT-аналізу, що теж стане позитивним фактором в оцінці потенціалу підприємств. Це дозволить підприємству більш чітко та ефективно сформулювати майбутній план дій та обрати правильну стратегію.

Для початку потрібно визначити, які фактори зовнішнього середовища можуть вплинути на розвиток підприємства. Для цього наведемо, спираючись на аналіз ситуації в країні, основні політичні, економічні, соціально-культурні та технологічні фактори.

До політичних факторів віднесемо: стабільність влади та діючого уряду; рівень корупції в країні; тарифне та нетарифне регулювання; можливість розвитку військових дій у державі.

До економічних факторів віднесемо: курс валют; ріст економіки; розмір заробітної плати; рівень доходів населення.

До соціально-культурних факторів віднесемо: вимоги до якості продукції; рівень міграції населення; тривалість життя населення; стан охорони здоров'я.

До технологічних факторів віднесемо: рівень технологічного розвитку галузі; розвиток ІТ-технологій; витрати на дослідження; доступ до новітніх технологій.

Отже, тепер потрібно розрахувати які фактори будуть більш інтенсивно впливати на підприємство, а які навпаки. Для цього ми побудуємо таблицю в якій проведемо оцінку сили впливу кожного фактора (від 1 до 3) та ймовірність зміни впливу фактора на підприємство (від 1 до 5). Після цього розраховується середній бал впливу фактора на організацію.

Для зручнішого проведення оцінки факторів впливу на підприємство побудуємо таблицю в якій проведемо оцінку, та розрахуємо середній бал впливу на підприємство.

У таблиці 2.8 представлено ключові чинники, які мають найбільший вплив на організацію. Як видно з таблиці, деякі фактори мають великий вплив на підприємство.

Такий вплив є в основному наслідком розвитку країни та загального стану економіки. Для зручнішої класифікації складемо зведену таблицю в якій показано в відповідності впливу факторів на підприємство та загальний бал впливу який розраховувався на основі оцінки експертів.

PEST-аналіз ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Опис фактора	Вплив фактора	Оцінка експертів					Середня оцінка	Оцінка впливу фактора
		1	2	3	4	5		
Політичні фактори								
Фактор 1	3	4	4	3	5	4	4,0	0,40
Фактор 2	2	1	3	2	2	2	2,0	0,13
Фактор 3	1	2	1	1	3	3	2,0	0,07
Фактор 4	3	4	5	5	4	5	4,6	0,46
Економічні фактори								
Фактор 1	3	5	5	5	5	5	5,0	0,50
Фактор 2	2	5	4	4	3	4	4,0	0,27
Фактор 3	2	3	2	3	1	2	2,2	0,15
Фактор 4	1	3	4	3	2	3	3	0,10
Соціально-культурні фактори								
Фактор 1	2	3	2	3	4	2	2,8	0,19
Фактор 2	2	5	4	3	5	4	4,2	0,28
Фактор 3	1	3	4	2	3	4	3,2	0,11
Фактор 4	1	3	2	4	2	2	2,6	0,09
Технологічні фактори								
Фактор 1	3	3	2	3	2	2	2,4	0,24
Фактор 2	2	4	2	3	4	2	3,0	0,20
Фактор 3	1	3	2	2	2	3	2,4	0,08
Фактор 4	1	3	2	1	2	1	1,8	0,06
ВСЬОГО	30						49,2	

Зведена таблиця PEST-аналізу ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

ПОЛІТИЧНІ		ЕКОНОМІЧНІ	
Фактор	Оцінка впливу	Фактор	Оцінка впливу
Фактор 4	0,46	Фактор 1	0,50
Фактор 1	0,40	Фактор 2	0,27
Фактор 3	0,07	Фактор 3	0,15
Фактор 2	0,13	Фактор 4	0,10
СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ		ТЕХНОЛОГІЧНІ	
Фактор	Оцінка впливу	Фактор	Оцінка впливу
Фактор 2	0,28	Фактор 1	0,24
Фактор 1	0,19	Фактор 2	0,20
Фактор 3	0,11	Фактор 3	0,08
Фактор 4	0,09	Фактор 4	0,06

Таким чином, провівши цей аналіз, можна зробити висновок, що найбільший вплив на розвиток підприємства мають такі фактори: стабільність уряду та діючого уряду, курси валют, можливість військових дій у країні, міграція, економічне зростання, технологічний розвиток та вимоги до якості продукції. Ці фактори є ключовими, і при виборі стратегії компанія повинна враховувати всі ризики, які можуть виникнути під впливом цих факторів.

Також одним із найефективніших методів аналізу поточної ситуації в компанії є SWOT-аналіз. Цей метод дозволяє узагальнити стратегічні фактори підприємства та запобігти кризам. Найефективніший аналіз допоможе виявити ризики, з якими може зіткнутися підприємство, та визначити конкурентні переваги компанії перед іншими.

Щоб цей аналіз був надійним, його буде доцільно провести порівняно з іншими підприємствами галузі, що працюють на будівельному ринку. Також необхідно враховувати ситуацію в країні та політичну нестабільність

держави та відносини з іншими державами. Результати аналізу наведені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Матриця SWOT-аналізу ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

	Можливості: 1.Значний інтерес інвесторів до даної галузі	Загрози: Збільшення рівня конкуренції в галузі Інфляційні ризики
Сильні сторони: Цінова політика нижчаніж в конкурентів Якість продукції на високому рівні Налагодженні зв'язки з постачальниками	Поле СіМ: Стратегія використання високого рівня якості продукції та зв'язки з постачальниками для залучення нових інвесторів.	Поле СіЗ: Стратегія щодо підвищення рівня кваліфікації працівників для збільшення конкуренції в галузі.
Слабкі сторони: Відсутність логістичної системи Відсутність маркетингового підрозділу Мале охоплення сегменту ринку	Поле СлМ: Стратегія по удосконаленню організаційної системи на підприємстві, що дозволить розширити ринки збуту.	Поле СлЗ: Стратегія по зменшенню інфляції за рахунок нормалізації цінової політики підприємства

Поле СіМ – передбачає розвиток сильних сторін щодо реалізації можливостей зовнішнього середовища.

Поле СіЗ – орієнтує стратегію на боротьбу із загрозами за допомогою використання внутрішніх резервів.

Поле СлМ – використання можливостей для подолання слабких сторін йоговнутрішнього потенціалу.

Поле СлЗ – розробка стратегії, яка дає змогу підприємству відвернути можливі загрози в зовнішньому середовищі.

РОЗДІЛ 3

МЕХАНІЗМ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ДЛЯ ВИХОДУ ТЗОВ «ВП БУДПРОМВИРІБ» НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ

3.1. Впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльність підприємства

Через зростаючі тенденції глобалізації ринку існує гостра необхідність побудови таких систем управління для вітчизняних підприємств, які допомогли б підвищити конкурентоспроможність української продукції та національної економіки в цілому до світового рівня. На думку багатьох вітчизняних та зарубіжних експертів, провідне місце в таких системах управління підприємством повинно належати системі управління якістю (СМЯ), яка базується на ідеях TQM.

, що якість виготовленої продукції стабільна та орієнтована на споживача. Наявність сертифікованих відповідно до стандарту СМІ ISO 9001 забезпечує організації стабільність та мінімум можливостей для виживання на сучасному ринку. Стандарти є статичними, хоча їх можна вдосконалити, змінюючи відповідно до зростаючих вимог до конкурентоспроможної якості. Тому, щоб утриматися на ринку, виробник повинен продовжувати виконувати вимоги стандартів, і в цьому йому допомагають працювати відповідно до принципів TQM. Вона розвивається завдяки найвищим досягненням науки і практики в галузі управління якістю та загального управління. Існує три основні етапи розвитку TQM, останній з яких триває. TQM.

Концепція TQM та стандартна концепція ISO 9001 доповнюють одна одну. Однак, якщо стандарти ISO розроблені для регулювання відносин між виробником та споживачем, концепція TQM призначена лише для внутрішніх потреб виробника. Концепція стандартів ISO відповідає на

питання, що потрібно зробити для забезпечення якості, а концепція TQM - як це зробити. Якщо стандарти ISO 9000 проголошують досягнення якості кінцевою метою, то концепція TQM розглядає досягнення якості як постійний процес, де сам рух настільки ж важливий, як і кінцева мета. Концепція TQM дозволяє максимально задовольнити вимоги та запити всіх груп зацікавлених осіб організації, що виступають в ролі постачальника. пов'язані з якістю. Це одна з основних та обов'язкових умов успішного впровадження TQM та є запорукою успішної роботи компанії у забезпеченні якості. Якщо керівник компанії не дбав про необхідність досягнення TQM успіху в конкурентній боротьбі за споживача, то, як показує світова практика, боротьба за якість залишиться лише гаслом.

Керівник ТзОВ «Будпромвиріб» повинен включати аспекти якості в цілі компанії та підтримувати її діяльність, фінансуючи якість, моральні заохочення та можливості управління ресурсами. Керівник також повинен брати активну участь у вдосконаленні процесу. Якщо керівництво не продемонструє, що якість так само важлива, як, наприклад, вартість або час доставки продукції, інші члени компанії не будуть розглядати якість як одну з Основні критерії оцінювання їх роботи керівництвом і звернуть на це увагу. ослаблений.

Таким чином, стратегія якості ТзОВ «ВП Будпромвиріб» повинна базуватися на особистій участі вищого керівництва, що володіє системою Profound Knowledge, у забезпеченні якості, тоді вона буде успішною. От чому залучення керівництва в процес забезпечення якості поставлена на чолі найважливіших елементів, що складають базу стратегії TQM.

З рисунку 3.1 видно, що найбільш важливими елементами TQM є.

- а) фокусування усієї діяльності компанії на нестатки й побажання як зовнішніх, так і внутрішніх споживачів;
- б) забезпечення можливості і реальна участь кожного в процесі досягнення головної мети – задовольняти запити споживача;

- в) фокусування уваги на процесах, розглядаючи їх як оптимальну систему досягнення головної мети – максимізацію цінності продукту для споживача й мінімізацію його вартості, як для споживача, так і виробника;
- г) постійне й безупинне поліпшення якості продукту;
- д) базування всіх рішень компанії тільки на фактах, а не на інтуїції чи досвіді її працівників.

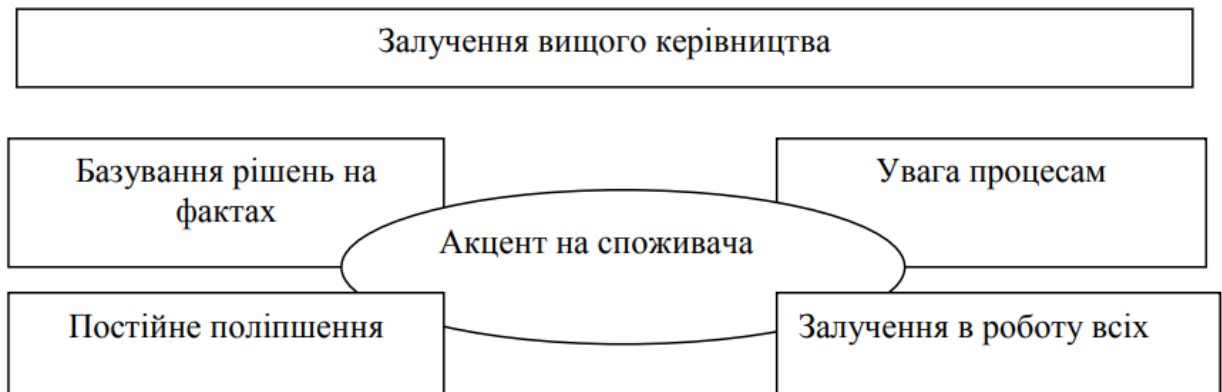

Рис. 3.1. Найважливіші елементи TQM, що забезпечують успіх стратегії якості

Існуюча система управління якістю на ТзОВ «ВП Будпромвиріб» представлена на рисунку 3.2. Сертифікація систем якості - це друге за значенням питання щодо створення на підприємстві реальних конкурентних переваг. При укладанні контрактів на постачання своєї продукції в інші країни підприємству приходиться зіштовхуватися з питанням покупця: ким сертифікована продукція і чи є сертифікат на систему якості, виданий визнаним у світі сертифікаційним органом.

Рис. 3.2. Схема взаємодії структури та функції блоків системи управління ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

В роботі було розглянуто методичний підхід у вигляді алгоритму удосконалення СУЯП (рис. 3.3).

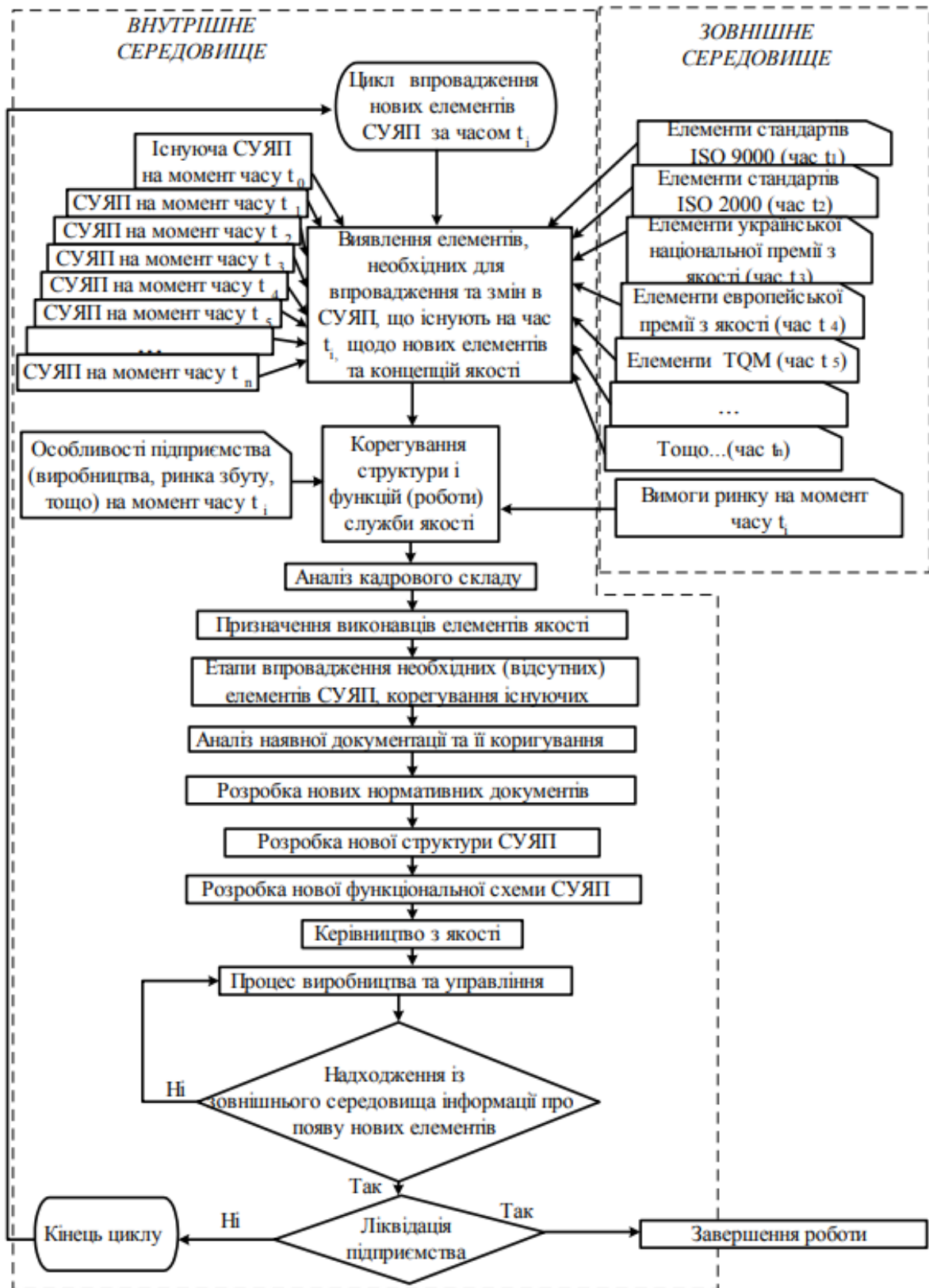

Рис. 3.3. Алгоритм удосконалення СУЯП відповідно до вимог міжнародних стандартів та новітніх концепцій якості ТЗОВ «ВП Будпромвиріб»

Проте, як свідчать результати практики і проведеного теоретичного аналізу, ані існування СУЯ, ні розробка стратегій її подальшого вдосконалення не є самоціллю. Основною метою ТзОВ «ВП Будпромвиріб» є стійкий розвиток, підтримка частки ринку завдяки конкурентоспроможності в цілому та наявності конкретних конкурентних переваг. Таким чином, СУЯП виступає необхідною, але недостатньою умовою формування стратегії високої конкурентоспроможності підприємств.

Виходячи з цього, розробка стратегії високої конкурентоспроможності ТОВ «ВП Будпромвиріб» на базі СУЯП, що складається з етапів, по суті зведених до трьох блоків:

Блок 1. Розробка основи корпоративної стратегії. Основні етапи: стратегічний аналіз, стратегічна діагностика, формування місії, загальна мета; Дерева цілей, дерево визначення та вирішення проблем ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Блок 2. Розробка стратегії вдосконалення СУЯП містить два етапи: визначення моделі стратегії управління якістю та вибір стратегії сертифікації ТОВ «ВП Будпромвиріб».

Блок 3. Стратегічний аналіз та вибір стратегії високої конкурентоспроможності для бізнес-підрозділів (НВО). Перший етап - виділення ГБО, стратегічний аналіз та діагностика основних напрямків бізнесу на підприємстві та ін. Другий етап - формування стратегій конкурентоспроможності ГБО ТОВ "В.П. Будпромвиріб" на основі СУЯП.

Таким чином, реалізація розроблених стратегій забезпечить ТзОВ «ВП Будпромвиріб» наявність певних конкурентних переваг, що сприятиме стабільному розвитку на будівельному ринку. Конкуренція завдяки високій конкурентоспроможності на основі ефективного СУЯП.

3.2. Обґрунтування пропозицій щодо впровадження сучасних міжнародних стандартів якості у діяльності підприємства

На даний момент на підприємстві ТзОВ «ВП Будпромвиріб» впроваджені стандарти які відповідають ДСТУ та систем якості ISO 9001.

Разом із діючою системою управління якості, на ТзОВ «ВП Будпромвиріб» доцільно створити систему аналізу якості керівництвом підприємства. Така система є ефективним управлінським інструментом на підприємстві, який дозволяє ліквідувати непогодженість у діях відділів, налагодити комунікації, поліпшити взаємодію з зовнішніми організаціями [18, с. 147].

На ТзОВ «ВП Будпромвиріб» повинна бути створена Рада якості, в яку б входили вище керівництво підприємства. Основна мета засідань Ради якості - це забезпечення постійної придатності, адекватності і результативності системи менеджменту якості (СМЯ) компанії, уживання своєчасних заходів по поліпшенню її функціонування, а також рішень про необхідність внесення змін у СМЯ, у тому числі політику і цілі в області якості.

Менеджери середнього рівня разом із провідними спеціалістами підрозділів проводять оцінку СМЯ у встановлений термін, заповнюють лист з оцінкою СМЯ та надсилають його до Служби забезпечення якості, яка аналізує цю інформацію та використовує її при складанні сертифіката СМЯ. : результати реалізації заходів, запланованих на попередніх засіданнях Ради з якості; результати реалізації плану дій щодо підвищення якості; результати внутрішнього та зовнішнього аудиту; аналіз звітів про відхилення; відгуки клієнтів; витрати на збитки від неякісної якості; результати аналізу коригуючих та профілактичних дій; аналіз функціонування процесів;

Не пізніше ніж за два дні до засідання сертифікат надсилається всім членам Ради з якості, які вивчають матеріали, що містяться в сертифікаті, готують питання та пропозиції до наступного засідання. . Дата та місце проведення Ради з якості визначаються генеральним директором ТОВ «ВП Будпромвиріб». За необхідності за пропозицією директора з якості керівник будь-якого структурного підрозділу може бути запрошений на засідання Ради з якості. Крім того, керівники структурних підрозділів готують короткі

звіти про функціонування процесів за критеріями. Директор з якості або призначена ним особа проводить огляд функціонування СУЯ [30, с. 153-154].

На засіданні Ради з якості: обговорюється звіт та подається сертифікат про функціонування СМК; обговорюються матеріали щодо функціонування основних процесів; відповідні рішення приймаються на підставі наданих фактів; пропонуються заходи щодо підвищення якості; політика якості компанії коригується та узгоджується з корпоративною стратегією (за необхідності); цілі компанії щодо якості коригуються (за необхідності); приймається рішення про розподіл необхідних ресурсів; оцінюється ефективність СМК («задовільно» / «незадовільно»); Остаточний протокол видається на основі результатів аналізу СМК керівництвом. пропозиції, розглянуті на засіданні Ради з якості; результати обговорення та запропоновані заходи, включаючи конкретні коригувальні дії; оцінка адекватності політики та цілей щодо якості; нові цілі якості (якщо вони змінилися); оцінка ефективності СМК.

За виконанням заходів, включених до протоколу, слідкувати за термінами, прийнятими на засіданні Ради з якості. Результати розпочатих дій розглядаються на наступному засіданні Ради з якості [30, с. 155].

Процес впровадження комплексної системи якості слід розділити на етапи (рис. 3.4.)

Крок 1. Підготовка.

Слід створити керівний комітет та робочу групу. Керівний комітет повинен включати представника керівництва та вищого керівництва організації. До робочої групи повинні входити ті співробітники організації, які займатимуться документуванням різних процесів та модернізацією різних елементів системи якості;

Підвищення результативності та ефективності системи управління якістю може бути здійснено лише шляхом зосередження уваги на потребах та очікуваннях кожного працівника, переконавшись, що індивідуальні цілі кожної людини збігаються з цілями організації. Успіх такої стратегії

залежить від відкритості та довіри у відносинах між керівництвом та працівниками.

Рис. 3.4. Послідовність впровадження системи якості наТзОВ «ВП Будпромвиріб» [30, с. 153]

Крок 2. Навчання персоналу.

Для працівників, які беруть участь у розробці СУЯ, слід організувати навчання. Навчання управлінню якістю в організації слід починати з вищого керівництва, оскільки саме він приймає стратегічне рішення щодо необхідності розробки СМК. Найбільший ефект досягається, якщо навчання перевіряється зверху вниз: керівники підприємств - керівники підрозділів - працівники.

Впровадження СМК означає, що кожен працівник організації повинен нести відповідальність за результати своєї роботи.

Крок 3. Визначення цілей.

На цьому етапі стратегія та цілі в галузі якості визначаються на основі аналізу місії організації (філософія її існування, стратегічна мета, принципова мета, завдяки чому вона відрізняється від інших організацій та всередині що визначає характер його дій) та бачення (яке можна визначити як інтегроване представлення вищого керівництва про стан та можливості бізнесу стосовно довгострокової діяльності організації.)

Крок 4 Самооцінка в організації.

Варто використовувати діагностичну самооцінку (критичний самоаналіз) разом з бенчмаркінгом (порівняння з іншими) як необхідний інструмент управління. При цьому основну увагу рекомендується звертати на пошук причин недоліків і прорахунків у роботі.

Необхідно критично проаналізувати діючі процеси і процедури незалежно від того, документовані вони чи ні, а також сформовану діяльність в області якості, і порівняти результати з вимогами ІСО 9001. Мабуть, головне тут - оцінити процес поліпшення роботи, як основну характеристику ефективності СМЯ.

Впровадження технологічного підходу починається з ідентифікації процесів - етап 5.

Крок 6. Розробка плану усунення невідповідностей.

Також необхідно розробити процеси, визначені на кроці 5, переглянути необхідні процедури, де це необхідно, та підготувати документацію СУЯ.

Крок 7. Впровадити систему управління якістю. Впровадження повинно включати такі етапи:

- затвердження структури послуги з управління якістю;
- реалізація розроблених документів;
- розповсюдження документації СУЯ серед користувачів;
- вступне навчання в підрозділах для інформування працівників про нові вимоги;
- проведення внутрішнього аудиту та самооцінки;
- здійснення коригуючих та профілактичних дій;

- навчання та виховання компетентного персоналу [22, с. 18-20].

При впровадженні на підприємстві комплексної системи управління якістю не слід боятися помилок, що цілком природно. Однак існує низка типових помилок у створенні та впровадженні системи якості на підприємствах, які можна запобігти.

3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів

Оцінка ефективності впровадження та сертифікації систем управління якістю є досить складним завданням на практиці. Це пов'язано з тим, що на практиці часто можуть виникати ситуації, коли важко виявити вплив на економічні показники діяльності підприємства, якщо діяльність підприємства сертифікована, відповідно до міжнародних стандартів, система управління якістю. У зв'язку з цим необхідні спеціальні процедури для точного визначення впливу системи управління якістю на результати діяльності підприємства.

Основні фактори збільшення прибутку компанії в результаті впровадження та сертифікації систем управління якістю підприємств з виробництва та реалізації продукції, а також можливості підвищення цін на продукцію. Таким чином, оцінюючи ефективність, необхідно враховувати зміну цих факторів після сертифікації системи. Однак необхідно враховувати той факт, що на зміну прибутку компанії впливають не тільки вигоди, спричинені впровадженням та сертифікацією системи управління якістю, але й фактори, не пов'язані із сертифікацією. Для диференціації факторів, пов'язаних із та не пов'язаних із сертифікацією системи за міжнародними стандартами, що впливають на зміну прибутку компанії, необхідно використовувати спеціальні методи та підходи. Система управління якістю "ВП Будпромвиріб" представлена на рисунку 3.5.

Початковим етапом оцінки ефективності сертифікації управління якістю є порівняння за роки суми прибутку до та після його сертифікації.

Якщо після сертифікації системи прибуток компанії істотно не збільшився, а можливо навіть зменшився, то може постати питання, чи доцільно впроваджувати та сертифікувати систему управління якістю компанії відповідно до стандартів серії ISO 9001.

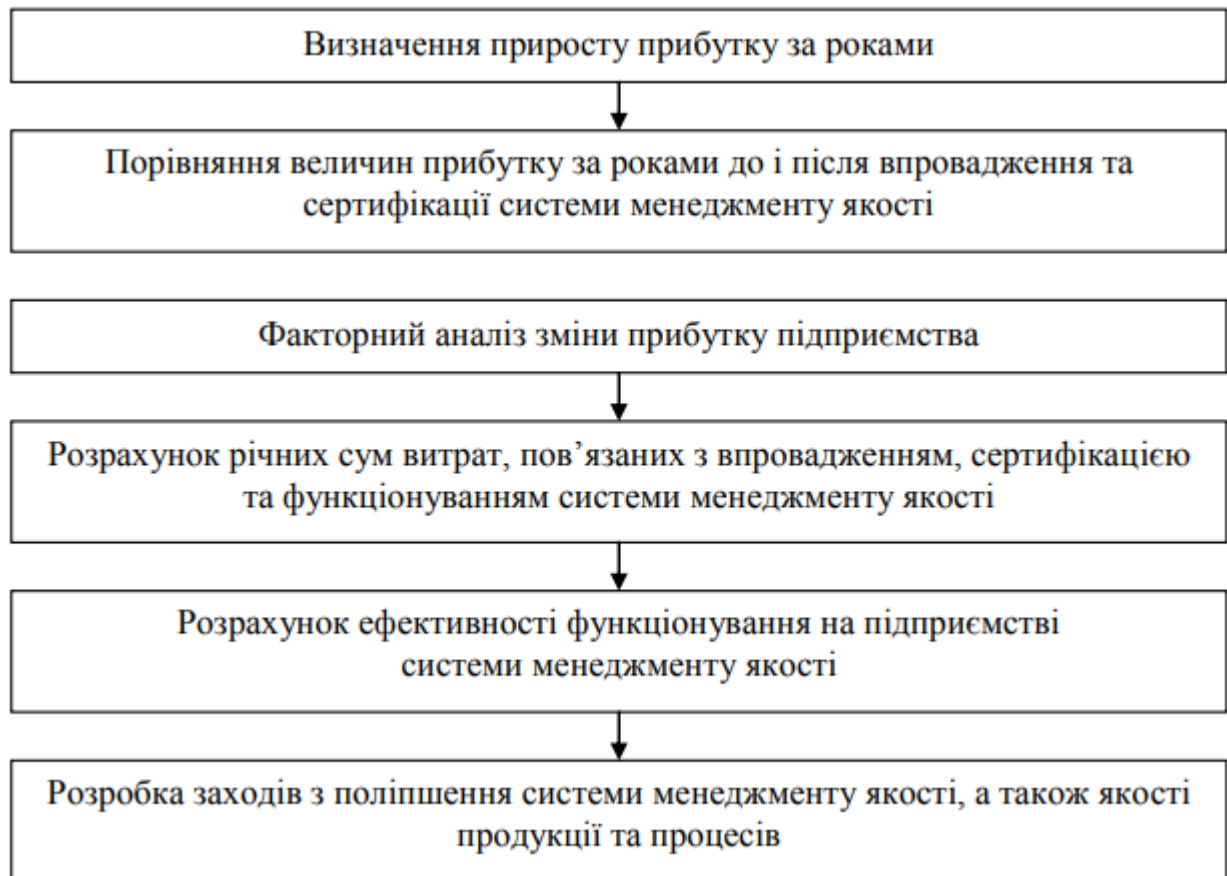

Рис. 3.5. Порядок розрахунку ефективності функціонування системи менеджменту якості на ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Оцінити вплив функціонування на підприємстві сертифікованої системи менеджменту якості на зміну обсягів реалізації продукції можливо за допомогою двох підходів:

- визначення сумарної вартості додаткових контрактів, які були укладені в результаті того, що підприємство має сертифікат на систему менеджменту якості, і, які воно не могло укласти без наявності цього

сертифікату;

- ґрунтується на суб'єктивній оцінці окремих факторів, що змінилися після впровадження і сертифікації системи.

Суб'єктивна оцінка збільшення обсягів реалізації продукції ґрунтується на аналізі наступних факторів: зміни задоволеності споживачів, підвищення іміджу і репутації підприємства, підвищення конкурентоспроможності продукції і підприємства в цілому.

Таблиця 3.1

Можливі напрямки збільшення обсягів реалізації продукції та послуг при наявності сертифіката на систему менеджменту якості

Основні напрямки збільшення обсягів реалізації	Можливості підприємства при	
	відсутності сертифікату	наявності сертифікату
Участь в тендерах	неможливість участі в тендері	загальна вартість контракту за тендером ($\Delta Q_{тен}$)
Додаткові замовники	неможливо було приймати участь в переговорах з замовником	вартість контрактів додаткових замовників ($\Delta Q_{дз}$)
Додаткові замовлення попередніх замовників	присутність деякої недовіри до продукції підприємства	вартість додаткових замовлень попередніх замовлень ($\Delta Q_з$)
Збільшення експорту за рахунок подолання митних обмежень	обмеження на ввіз в країну	вартість контрактів на поставку в закордонні країни (ΔQ_e)

Оцінку ефективності впровадження і сертифікації систем менеджменту якості на ТЗОВ «ВП Будпромвиріб» пропонується здійснювати за наступною формулою:

$$E_{сер} = \sum_1^T (\Delta П_{серt} - H_{\Delta t}) \cdot (1 + E)^{tp-t} - \sum_1^{T_{сер}} K_{серt} \cdot (1 + E)^{tp-t},$$

де $\Delta П_{серt}$ – приріст прибутку, зумовлений впровадженням і сертифікацією системи менеджменту якості у відповідності зі стандартами ІСО серії 9000, у році t , грн.;

$H_{\Delta t}$ – величина податку з додаткового прибутку, в році t , грн.;

$K_{сер_t}$ – сумарні витрати на створення, впровадження і сертифікацію системи менеджменту якості за стандартами ІСО серії 9000, у році t , грн;

$T_{сер}$ – період створення, впровадження і сертифікації системи менеджменту якості, рік;

T – період дії сертифікованої системи менеджменту якості, рік; E – норма дисконтування;

t_p – рік, до якого приводяться різночасні витрати і результати;

t – рік, витрати і результати якого приводять до розрахункового.

В результаті дослідження розрахунок ефективності впровадження та сертифікації системи управління якістю в ТЗОВ «В.П.Будпромвиріб» проведено за методикою П.Я. Бібик [53]. За оцінками експертів, було виявлено приблизне збільшення прибутку завдяки отриманню тендеру, збільшенню споживачів в Україні та країнах СНД, через зростання цін на продукцію та через зменшення питомих витрат протягом п'яти років. Для розрахунку використана ставка дисконтування 20%. Результати розрахунку дозволяють зробити висновок, що загалом впровадження та сертифікація системи управління якістю на ТОВ «ВП Будпромвиріб» дозволило компанії отримати ефект у сумі 2818,0 млн грн.

На додаток до економічного ефекту, забезпечити також соціальний та екологічний ефект. Однак ці типи ефектів важко визначити кількісно, хоча цілком можливо, що результати можуть бути більш суб'єктивними.

Ефективність сертифікації системи управління якістю ТЗОВ «ВП Будпромвиріб» дорівнює:

$$E_{сер} = \left[(129,7 - 32,425) \cdot (1 + 0,2)^{1-2} + (2174,2 - 543,26) \cdot (1 + 0,2)^{1-3} + (2822,8 - 705,84) \cdot (1 + 0,2)^{1-4} + (3307,5 - 826,25) \cdot (1 + 0,2)^{1-5} \right] - \left[420 \cdot (1 + 0,2)^{1-1} + 170 \cdot (1 + 0,2)^{1-2} \right] = 3379,72 - 561,7 = 2818,02 \text{ млн. грн.}$$

Розрахунок ефективності впровадження та сертифікації системи менеджменту якості за стандартом ІСО на ТзОВ «ВП Будпромвиріб»

Найменування показника	Період впровадження та дії системи менеджменту якості				
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Приблизні суми витрат на впровадження та сертифікацію, млн. грн.	420	170	-	-	-
Приріст прибутку за рахунок отримання тендеру, збільшення споживачів в Україні та країнах ЄС, тис. грн.	-	93,8	1646,3	2294,5	2736,1
Приріст прибутку за рахунок збільшення ціни на продукцію та послуги, млн. грн.	-	11,8	154,1	137,7	144,8
Приріст прибутку за рахунок зменшення питомих витрат, млн. грн.	-	24,1	373,8	390,6	426,6
Загальний приріст прибутку, млн. грн.	-	129,7	2174,2	2822,8	3307,5

Таким чином, оцінка й аналіз ефективності впровадження і сертифікації системи менеджменту якості ТзОВ «ВП Будпромвиріб» дозволить виявити, ефективність впровадження та сертифікації системи на ТзОВ «ВП Будпромвиріб», виявити помилки в роботі підприємства, а також дозволить розробити заходи щодо вдосконалення і поліпшення не тільки самої системи, але й процесів, що протікають на підприємстві.

Хороша репутація компанії завдяки наявності сертифіката якості суттєво впливає на збільшення продажів продукції та послуг, особливо на зовнішніх ринках. можливість заявити про наявність сертифікованої системи управління якістю на підприємстві, на упаковці продукції може бути

нанесений знак про наявність сертифіката на систему управління якістю. Це сприяє тому, що в очах споживачів підвищується рівень надійності та здатності компанії виробляти високоякісну продукцію, яка може задовольнити їх потреби.

Отже, поліпшення іміджу ТзОВ «ВП Будпромвиріб» в результаті сертифікату системи якості може суттєво збільшити продажі, що в свою чергу сприятиме розширенню, таким чином, географії експорту.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження міжнародних стандартів якості будівельних робіт для виходу компанії на зовнішній ринок на прикладі будівельного підприємства ТзОВ «ВП Будпромвиріб» отримано наступні результати:

Розглянуто класичні та сучасні підходи щодо управління якістю на підприємствах. Аналіз поняття «управління якістю продукції» з позиції різних учених дозволив стверджувати, що цей процес відображає взаємозв'язок усіх елементів, етапів, факторів та умов, що забезпечують управління якістю продукції. Управління якістю продукції – це планомірний, цілеспрямований процес впливу на фактори та умови, що забезпечує виготовлення конкурентоспроможної продукції.

Досліджено особливості міжнародних та вітчизняної систем стандартів якості. Визначено, працююча система менеджменту якості може стати реальним інструментом безперервного вдосконалення діяльності підприємства і джерелом економічних вигід. За рахунок документованості, контролю, аналізу і періодичного перегляду ключових виробничих і управлінських процесів відповідно до вимог міжнародного стандарту забезпечується прозорість, краща керованість і безперервне вдосконалення діяльності підприємства. Система менеджменту якості може бути використана як ефективний інструмент не тільки вдосконалення системи управління, але і її істотної реорганізації.

Обґрунтовано актуальні проблеми менеджменту якості у будівельному бізнесі. Застосування світового досвіду тотального управління якістю й проектного менеджменту в будівельних організаціях і серед усіх учасників реалізації «під ключ» будівельних інвестиційних проектів сприяє суттєвому підвищенню якості та конкурентоспроможності як результатів будівництва, так і тих, хто його здійснював та забезпечував прогрес своєї діяльності, умов життя людей і розвиток України на її шляху до Європейського Союзу.

Проаналізувано господарську діяльність ТзОВ «Виробниче підприємство Будпромвиріб». Виробнича потужність ТзОВ «ВП

Будпромвиріб» зосереджена на виготовлення бетону, залізобетонних конструкцій та відповідних матеріалів. Продукція виготовляють в цеху, що розміщений на території підприємства.

Досліджено фінансово-економічну діяльність ТзОВ «ВП Будпромвиріб». Проведено PEST- та SWOT- аналізи. Провівши PEST-аналіз можна зробити висновок, що найбільший вплив на діяльність на розвиток підприємства мають такі фактори: стабільність влади та діючого уряду, курс валют, можливість розвитку військових дій в країні, міграційні процеси, ріст економіки, рівень технологічного розвитку галузі та вимоги до якості продукції. Ці фактори є ключовими і при виборі стратегії підприємству потрібно врахувати всі ризики, які можуть виникнути під впливом цих факторів.

Було здійснено детальний аналіз конкурентів на внутрішньому ринку.

Запропоновано сучасні міжнародні стандарти якості у діяльність підприємства.

Разом із діючою системою управління якості, на ТзОВ «ВП Будпромвиріб» доцільно створити систему аналізу якості керівництвом підприємства. Така система є ефективним управлінським інструментом на підприємстві, який дозволяє ліквідувати непогодженість у діях відділів, налагодити комунікації, поліпшити взаємодію з зовнішніми організаціями.

Оцінка й аналіз ефективності впровадження і сертифікації системи менеджменту якості ТзОВ «ВП Будпромвиріб» дозволить виявити, ефективність впровадження та сертифікації системи на ТзОВ «ВП Будпромвиріб», виявити помилки в роботі підприємства, а також дозволить розробити заходи щодо вдосконалення і поліпшення не тільки самої системи, але й процесів, що протікають на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова О. В. Управління якістю: класифікація витрат для забезпечення системи якості / БІЗНЕСІНФОРМ, № 6, 2011. С. 82–85.
2. Азгальдов Г.Г. Количественная оценка качества продукции – квалиметрия (некоторые актуальные проблемы.) / Г.Г. Азгальдов. – М. : «Знание», 1986. – 116 с.
3. Басовський Л.Е. Управління якістю / Л.Е. Басовський, В.Б. Протасєв. – К. : ІНФРАМ, 2005. – С. 26.
4. Беседы о международном стандарте ИСО серии 9000:2000 «Системы менеджмента качества» (По материалам лекций профессора МИСиС Ю.П. Адлера)/Под ред. С.И. Пинчук. – Днепропетровск: ГИПОпром, 2004. – 50с.
5. Білий Є.В. Конкурентоспроможність та якість продукції: два рівня управління / Є.В. Білий, С.А. Барашков // Маркетинг. – 2003. – № 4. – С. 29–34.
6. Бушуева Н. С. Модели и методы проактивного управления программами организационного развития: монографія / Н. С. Бушуева. – К.: Науковий світ, 2007. – 270 с.
7. Валявський С. М. Управління якістю продукції на підприємстві в умовах входження України в ЄС // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» 2015, № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4617>.
8. Варяниченко О. В. Стандарти ISO 9000: якість як принцип та основа довіри між виробником та споживачем / О. В. Варяниченко, Г. В. Карасьова // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2009. - № 1. - С. 115-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2009_1_20.
9. Галушак М.І. Доцільність системного підходу управління якістю на підприємстві. Матеріали Шостої Всеукраїнської науково–практичної

конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича «Інноваційний розвиток: стратегічний погляд у майбутнє» ТНТУ імені Івана Пулюя, (Тернопіль, 6 квітня 2017 р.) ТНТУ. – 2017. – С.27–29.

10. Глічев А.В. Управління якістю продукції / А.В. Глічев. – 2-е вид., перевид. і доп. – М. : РІА «Стандарти та якість», 2004 – 365 с.

11. Горбенко Н. А. Оцінювання процесів систем управління якістю підприємств // Технологический аудит и резервы производства, 2013. № 5/5(13). С. 22–24.

12. Григорців М. В. Розвиток теорії та практики управління якістю у вітчизняних та зарубіжних країнах / М. В. Григорців // Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 9. - С. 130-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_9_34.

13. Гріфін Р. Основи менеджменту: Підручник / Наук. Ред. В. Яуцра, Д. Олесевич. – Львів: БаК, 2011.– 624 с.

14. ДБН А.3.1-5-2009. Організація будівельного виробництва. – К.: ОП НДіБВ Деркоммістобудування України, 2011. – 51 с.

15. ДСТУ ISO 14001:2006. Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2004, IDT) : Пер. з англ. – На заміну ДСТУ ISO 14001-97; Чин. від. 15.05.2006. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – VI, 20 с.

16. ДСТУ ISO 9001:2009. Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT) : [пер. з англ.] — На заміну ДСТУ ISO 9001-2001; Чин. від 01.09.2009. — К.: Держспоживстандарт України, 2009. – VII, 26 с.

17. ДСТУ OHSAS 18001:2010. Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги (OHSAS 18001:2007, IDT) : [пер. з англ.] – На заміну ДСТУ-П OHSAS 18001:2006; Чин. від 01.01.2011. — К.: Держспоживстандарт України, 2011. – VII, 20 с.

18. ДСТУ Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів /

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.assistem.kiev.ua/download.php>.

19. Европейский фонд управления качеством // Европейское качество. 2003. №4. С. 5-8.

20. Заїнчковський А. О. Управління якістю продукції: поняття та функції / А. О. Заїнчковський, Ю. Л. Труш // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2015. - № 2. - С. 128-133. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2015_2_20.

21. Захаров М.Г. Система качества – это инструмент самосохранения предприятия в условиях кризиса //Стандарты и качество. 2003. №2. С. 34-35.

22. Захаров М.Г. Система качества – это инструмент самосохранения предприятия в условиях кризиса //Стандарты и качество. 2003. №2. С. 34-35.

23. Зимовець Г. О. Підходи до створення системи управління якістю промислових підприємств // Вісник економічної науки України. – 2008. – № 1. – 33 с.

24. Івщенко Л. Й. Взаємозамінність, стандартизація та метрологічне забезпечення технічних вимірювань: навч. посібник [для вищих навчальних закладів] / Л. Й. Івщенко, В. В. Петрикін, С. І. Дядя, Б. М. Левченко; під заг. ред. Л. Й. Івщенка – Запоріжжя, Вид. комплекс ВАТ «Мотор Січ», 2010. – 451 с.

25. Ковалев А.И. Менеджмент качества функционирования предприятий [Монографія] / Ковалев А. И., Зенкин А. С., Химичева А. И. – Хмельницький: Цюпак, 2010. – 519с.

26. Конти Т. Система заинтересованных сторон: стратегическая ценность // Методы менеджмента качества. 2003. №1. С. 4.

27. Конти Т. Система заинтересованных сторон: стратегическая ценность // Методы менеджмента качества. 2003. №1. С. 4.

28. Кравецький А.В. Менеджмент якості: проблеми та перспективи запровадження на вітчизняних підприємствах / Кравецький А.В. , Бабчинська

О.І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67675.doc.htm

29. Креативные технологии управления проектами и программами / С. Д. Бушуев, Н. С. Бушуева, И. А. Бабаев и др. – К.: Саммит-книга, 2010. – 748 с.

30. Кривошеков В.И., Морозов Ю. Д. Маркетинговый менеджмент качества продукции Моногр.. — Д. : Наука і освіта, 2007. — 252с.

31. Кривошеков В.И., Морозов Ю. Д. Маркетинговый менеджмент качества продукции Моногр.. — Д. : Наука і освіта, 2007. — 252с.

32. Кучерук Г.Ю. Оцінка функціонування системи управління якістю на підприємстві /Г. Ю. Кучерук, Т.О. Білопашка //Економіка & держава. – 2005. - №8.– С.25-28

33. Лааге У. Система управления качеством: российская перспектива // Персонал-Микс. 2006. №6. С. 19-22

34. Лааге У. Система управления качеством: российская перспектива // Персонал-Микс. 2006. №6. С. 19-22

35. Лapidус В. А. Диалог консультанта с руководителем компании: О всеобщем качестве (TQM) и стандартах ИСО 9000 версии 2000 г. – Н. Новгород: Приоритет, 2005.

36. Лapidус В. А. Диалог консультанта с руководителем компании: О всеобщем качестве (TQM) и стандартах ИСО 9000 версии 2000 г. – Н. Новгород: Приоритет, 2005.

37. Левченко Л.О. Система управління якістю: сутність та проблеми впровадження на підприємствах АПК / Л.О.Левченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/Ptal/Soc_Gum/Etp/2008_21/Levchenko.pdf

38. Менеджмент качества и обеспечение качества на основе стандартов ИСО серии 9000: / Общество с ограниченной ответственностью "Конфлак" / М.З. Свиткин (сост.). — 6-е изд. — СПб., 2001. — 59с.

39. Менеджмент качества и обеспечение качества продукции на основе международных стандартов ИСО /Свиткин М.З., Мацута В.Д., Рахлин К.М. – СПб.: Питер, 2005.

40. Менеджмент качества и обеспечение качества продукции на основе международных стандартов ИСО /Свиткин М.З., Мацута В.Д., Рахлин К.М. – СПб.: Питер, 2005.

41. Метрологія, стандартизація та управління якістю Л. П. Клименко, Л. В. Пізінцалі, Н. І. Александровська, В. Д. Євдокимов. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011 – 345 с.

42. Мишин В.М. Управление качеством / В.М. Мишин. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2005. – 63 с.

43. Огвоздин В.Ю. В дебрях терминологии / В.Ю. Огвоздин // Стандарты и качество. – 2005. – № 7. – 79 с.

44. Пономарьова О.С. Шляхи гармонізації вітчизняної практики управління якістю з міжнародними стандартами/О. С. Пономарьова//Економіка, фінанси, право. – 2008. - №5. – С. 14-16.

45. Прокопів Ю. В. Міжнародні стандарти якості в Україні та їх важливість в управлінні організацією / Ю. В. Прокопів // Молодий вчений. - 2015. - № 11. - С. 81-85. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_11_20.

46. Ревенков А.Н. Внедрение стандартов ИСО серии 9000 как фактор обеспечения конкурентоспособности продукции на внутреннем рынке // Стандарты и качество. 2001. №6. С. 46-48.

47. Ревенков А.Н. Внедрение стандартов ИСО серии 9000 как фактор обеспечения конкурентоспособности продукции на внутреннем рынке // Стандарты и качество. 2001. №6. С. 46-48.

48. Редкін О. В. Організація будівництва (основний курс у 3-х частинах): навч. посібник / О. В. Редкін. – П.: ПолтНТУ, 2015. – 635 с.

49. Руководство к своду знаний по управлению проектами (Руководство РМВоК). – М.: Русское издание РМІ, – 2004. – 388 с.

50. Салухіна Н. Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг Підручник / Н. Г. Салухіна, О. М. Язвінська – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.
51. Система менеджмента качества. / С. Шарипов, Ю. Толстова - СПб: Питер, 2004. - 192 с.
52. Системи менеджменту якості. Принципи та словник : Міжнародний стандарт ISO 9000:2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.iso.ru.
53. Системи управління якістю: Вимоги (Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) 9001:2008, ІОТ) ДСТУ Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) 9001:2009. Київ, 2009. 36 с.
54. Сіменко І.В. Якість систем управління підприємствами: методологія, організація, практика [Монографія] / І. В. Сіменко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – 393 с.
55. Стандарт SA 8000:2001: Социальная ответственность [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.center-qualitet.ru/SA%208000.htm>.
56. Товб А. С. Управление проектами: стандарты, методы, опыт / А. С. Товб, Г. Л. Ципес. – М.: Экономика, 2008. – 375 с.
57. Труш Ю. Л. Розвиток теорії та практики управління якістю у вітчизняних та зарубіжних країнах / Ю. Л. Труш, О. П. Осадчук // Формування ринкових відносин в Україні. - 2018. - № 1. - С. 123-127. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_1_18.
58. Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації сертифікації та якості [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrndnc.org.ua>
59. Управління якістю товарів [Електронний ресурс] : опорний конспект лекцій / укладачі : М. С. Одарченко, Т. В. Карбівнича. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2019.

60. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / Р. А. Фатхутдинов. – 6-е изд. – СПб: Питер, 2008. – 448 с.
61. Федюкин В.К. Методы оценки и управления качеством промышленной продукции: учебник /В.К. Федюкин, В.Д. Дурнев, В.Г. Лебедев. – М. : Филинь, 2005. – 328 с.
62. Форрест У. Брейфогл Ш. Майбутнє управління якістю / Quality Digest Magazine, February 2008/ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.management.com.ua/qm/qm110.html?prin>.
63. Харрингтон Д. Х. Управление качеством в американских корпорациях: Сокр. пер. с англ. – М.: Экономика, 1990.
64. Чейз Р. Б. Производственный и операционный менеджмент / Р. Б. Чейз, Н. Б. Эквилайн, Р. Ф. Якобс. – 8-е изд., пер. с англ. – М.: ИД «Вильямс», 2004. – 704 с.
65. Чекмасова І. А. Управління якістю підприємства: розвиток та проблеми впровадження // Вісник НТУ «ХП». 2013. № 7 (981). С. 167–173.
66. Чернелевський, Л. М. Особливості і перспективи впровадження міжнародних стандартів якості на підприємствах переробної промисловості / Л. М. Чернелевський, Н. В. Кудренко // Наукові праці НУХТ. – 2017. – Т. 20, № 4. – С. 30-37.
67. Шевченко Д.К. Организация и управление качеством: Монография / Д.К. Шевченко, В.В. Груздев. – Владивосток : Дальрыбвтуз, 2000. – С. 59.
68. Шевчук Д. Управление качеством как фактор успеха предприятия в конкурентной борьбе // Финансовая газета: региональный выпуск. – 2009. – № 28
69. Шуляр Р.В. Гнучкість у виконанні функції управління якістю // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: Міжнар. наук.-практ. конфер. 16–18 травня 2013 р. Львів, 2013. С. 361–362.